

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Θεατρική Αγωγή

Α΄ Δημοτικού

Συντελεστές τεύχους Θεατρικής Αγωγής Α΄ Δημοτικού
ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ ΟΜΑΔΑ «Νόνα η Χελώνα»

Μαρία Δημάκη-Ζώρα

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Θεατρολογίας, Νεοελληνικής Δραματουργίας και Πολιτισμού, ΠΤΔΕ ΕΚΠΑ

Αιμιλία Καραντζούλη

Φιλολόγος- Δασκάλα, Διδάκτωρ Ψηφιακού Θεάτρου στην Εκπαίδευση, ΠΤΔΕ ΕΚΠΑ

Μαρία Κλαδάκη

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Παιδαγωγικής της Θεατρικής Τέχνης, ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Αιγαίου

Μαρία Κολτσιδά

Δασκάλα, Δρ. Θεατροπαιδαγωγικής, μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Παιδαγωγική Σχολή ΑΠΘ

Ίλια Λακίδου

Δρ. Θεατρολογίας, Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό ΤΘΣ ΕΚΠΑ

Αντώνης Λενακάκης

Αναπληρωτής Καθηγητής Θεατροπαιδαγωγικής, ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ

Γιώργος Λυμπέρης

Θεατρολόγος, Εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής, Υποψ. Διδάκτωρ ΤΘΣ ΕΚΠΑ

Κωνσταντίνος Μαρούγκας

Θεατρολόγος - Φιλολόγος, Εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής, Υποψ. Διδάκτωρ ΤΘΣ ΕΚΠΑ

Κωνσταντίνος Μαστροθανάσης

Δάσκαλος, Διδάκτωρ Παιδαγωγικής, ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Αιγαίου

Μεταδιδακτορικός ερευνητής Ιατρικής σχολής ΕΚΠΑ

Μυρτώ Πίγκου-Ρεπούση

Επίκουρη Καθηγήτρια Θεάτρου στην Εκπαίδευση, Τμήμα Θεάτρου ΑΠΘ

Κλειώ Φανουράκη

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Θεατρολογίας - Διδακτικής του Θεάτρου (θεωρία και πράξη), ΤΘΣ ΕΚΠΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Μαρία Δημάκη-Ζώρα, Μαρία Κλαδάκη, Ίλια Λακίδου, Αντώνης Λενακάκης,

Μυρτώ Πίγκου-Ρεπούση, Κλειώ Φανουράκη

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Νίκη Λεωνίδου

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Σωτηρία Αποστολάκη

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Αποστόλης Ηλιοδρομίτης / Χριστίνα Τάγαρη

ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

Συγγραφική ομάδα «Νόνα η Χελώνα»

ΟΡΓΑΝΩΣΗ και ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

Βασίλης Ζακόπουλος,

Επίκουρος Καθηγητής Ψηφιακών Μέσων και Ερευνητικών Μεθόδων στη Σύγχρονη Θεατρική Παιδεία, ΤΘΣ ΕΚΠΑ

Νικόλαος Κλάδης,

Θεατρολόγος, κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών ΤΘΣ ΕΚΠΑ (Διδακτική του Θεάτρου)

Σύμβουλος έργου:

Γιώργος Π. Πεφάνης

Διεύθυνση έργου:

Κλειώ Φανουράκη

Συντονισμός έργου:

Ίλια Λακίδου

Copyright φωτογραφιών: Συγγραφική ομάδα «Νόνα η Χελώνα»

Αγαπημένοι μας συνάδελφοι!

Καλώς ήρθατε στον κόσμο της Μελίνας, του Νικήτα, της Νουρ, του Πέντρο και της Νόνας της Χελώνας! Μαζί μας έχουμε και τον Πήγασο της Μελίνας, να μας οδηγεί και να μας ακολουθεί σε νέες περιπέτειες. Με παιχνίδια, ρόλους και δραστηριότητες θεατρικές ας γνωριστούμε, και μετά σε νέες εμπειρίες να συναντηθούμε. Πώς; Από ένα μπαούλο αληθινό, θα ξεπηδήσει της ιστορίας μας η αρχή και στη συνέχεια θα εμφανιστούν ρόλοι, ήρωες και αντικείμενα μοναδικά, που θα γίνουν της δράσης μας τα συστατικά. Είμαστε έτοιμοι να γνωρίσουμε τις εικόνες-σύμβολα, που θα είναι βασικοί σταθμοί μας σε κάθε ενότητα; Σαν να διαβάζουμε τους κανόνες ενός επιτραπέζιου παιχνιδιού, ελάτε να γνωρίσουμε και τους δικούς μας κανόνες! Για να γίνει το παιχνίδι μας δημιουργικό, ελεύθερο και για να έχουμε αυτοσχεδιασμό, ας ξεκινήσουμε με ένα μικρό μεγάλο μυστικό: «Το βιβλίο που κρατάς, για να γίνει πράξη στη σχολική σκηνή, καλεί να συνεργαστούν όλα τα παιδιά και εκπαιδευτικοί μαζί!» Σε επτά στάδια θα ταξιδέψετε με ροή, από το ένα στο άλλο, σαν να κρατάτε ένα «μαγικό» σχοινί! Προϋπόθεση και κοινή μας συμφωνία για τη θεατρική σύμβαση αυτή, είναι να θυμηθούμε όλοι «πώς κινείται κι αισθάνεται ένα παιδί». Είμαστε σύμφωνοι;

Το θέατρο στο δημοτικό σχολείο έχει ως κύριο σκοπό την πνευματική εξέλιξη, την κοινωνικοποίηση και την ενεργοποίηση των δημιουργικών δυνατοτήτων και δεξιοτήτων των μαθητών. Μέσα από τη συμμετοχή σε θεατρικά δρώμενα και εργαστήρια, τα παιδιά αναπτύσσουν δεξιότητες έκφρασης, επικοινωνίας και συνεργασίας, ενισχύοντας έτσι την αισθητική τους καλλιέργεια και την ικανότητά τους να σκέφτονται κριτικά και δημιουργικά. Οι γενικοί στόχοι του θεάτρου στην εκπαίδευση περιλαμβάνουν την ενδυνάμωση της προσωπικότητας των μαθητών, την ανάπτυξη ομαδοσυνεργατικής μάθησης και ενσυναίσθησης, και την προώθηση της ελεύθερης έκφρασης και της «πολλαπλής νοημοσύνης». Και όχι μόνο! Επιδιώκουν την καλλιέργεια της αισθητικής αντίληψης, την ανάπτυξη της πολιτισμικής ταυτότητας, αλλά και την ευαισθητοποίηση σε παγκόσμια ζητήματα.

Το σχολικό βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας λειτουργεί ως οδηγός για την ανάπτυξη θεατρικών εργαστηρίων, παρέχοντας θεωρητικό και πρακτικό υπόβαθρο για την οργάνωση και την υλοποίηση δραστηριοτήτων στην τάξη. Κάθε μάθημα είναι δομημένο σε επτά βήματα, ξεκινώντας από την εισαγωγή του θέματος και καταλήγοντας στη δημιουργία ψηφιακών προϊόντων από τους μαθητές. Αυτός ο δομημένος τρόπος επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να κατευθύνουν τους μαθητές μέσα από μια διαδικασία που συνδυάζει τη θεωρία με την πράξη, την ατομική με την ομαδική εργασία και την ενδοσχολική με την εξωσχολική εμπειρία. Κάθε μάθημα του σχολικού εγχειριδίου της Θεατρικής Αγωγής αποτελεί μια ολοκληρωμένη μαθησιακή εμπειρία που ενισχύει την ολιστική ανάπτυξη των μαθητών.

Το περιεχόμενο διαρθρώνεται στα ακόλουθα βήματα:

I) Στο πρώτο βήμα, με τίτλο «Τι συμβαίνει», οι εικονιζόμενοι χαρακτήρες παρουσιάζουν ένα δίλημμα ή πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπίσουν, προτρέποντας τους μαθητές να συζητήσουν και να διατυπώσουν τις απόψεις τους, ενισχύοντας έτσι τη βιωματική και παιγνιώδη εισαγωγή στο μάθημα.

II) Στο δεύτερο βήμα, «Αυλαία... και πάμε!» προσδιορίζονται τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα και παρουσιάζεται το θεωρητικό περιεχόμενο με τρόπο κατανοητό για τα παιδιά. Ακολουθεί μια εισαγωγική φράση που προτρέπει τη μετάβαση στην πράξη.

III) Στο τρίτο βήμα, «Ας ζεσταθούμε», περιγράφονται ασκήσεις και παιχνίδια που ενθαρρύνουν την ψυχοκινητική και ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των μαθητών.

IV) Το τέταρτο βήμα, «Ας οργανωθούμε!», επικεντρώνεται στην εκμάθηση μεθόδων και τεχνικών, με εποπτικό και εύληπτο τρόπο, προετοιμάζοντας τους μαθητές για την εφαρμογή τους στο επόμενο στάδιο.

V) Στο πέμπτο βήμα, «Ξεκινάμε!», οι μαθητές εφαρμόζουν τις μεθόδους και τις τεχνικές μέσω αυτοσχεδιαστικών δραστηριοτήτων, που ενισχύουν την κατανόηση των εννοιών και την ενεργό συμμετοχή τους.

VI) Στο έκτο βήμα, «Στον κύκλο της ομάδας», προτείνονται αναστοχαστικές δραστηριότητες, όπου οι μαθητές εκφράζουν τα συναισθήματα και τις σκέψεις τους, αξιολογώντας τη συμμετοχή και την πρόδοό τους.

VII) Το έβδομο και τελευταίο βήμα, «Κοίτα τι ανέβασα!», στοχεύει στη δημιουργία ενός ατομικού ψηφιακού προϊόντος που αντικατοπτρίζει τη μαθησιακή διαδικασία και την προσωπική εμπειρία του κάθε μαθητή και της κάθε μαθήτριας. Αυτό το προϊόν δημοσιεύεται στο ψηφιακό αποθετήριο της τάξης, ενθαρρύνοντας τη μεταγνωστική σκέψη και την αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων.

Μέσα από τα βήματα αυτά συνδέονται θεωρητικές και πρακτικές γνώσεις, καλλιεργούνται δεξιότητες του νου και της ζωής και προάγεται η καλλιτεχνική και αισθητική ανάπτυξη των μαθητών. Με τη θεατρική έκφραση και τη συνεργατική και βιωματική μάθηση, οι μαθητές εξερευνούν και ανακαλύπτουν τον κόσμο γύρω τους, κατανοούν βαθύτερα την κοινωνική πραγματικότητα, καλλιεργούν και αναπτύσσουν την ενσυναίσθηση.

Η θεατροπαιδαγωγική ως νέα καλλιτεχνική επιστήμη εμπλουτίζει τα γνωστά δεδομένα και τις εφαρμογές του θεάτρου στην εκπαίδευση και αποκτά επιπλέον χαρακτήρα μεθοδολογικού εργαλείου και βασικής αρχής της διδασκαλίας. Ο μορφοπλαστικός χαρακτήρας του θεάτρου στην εκπαίδευση αφορά τώρα μια αλλαγή των διαπροσωπικών σχέσεων, μια ανανέωση του

συστήματος παροχής γνώσης και τελικά την ανάπτυξη μιας νέας μορφής διδασκαλίας, με την οποία πραγματοποιείται κατεξοχήν η παιδεία των παιδιών και νέων. Ως τόπος αισθητικής και κοινωνικής μάθησης, η θεατροπαιδαγωγική συστεγάζεται με την ετερότητα, αφού φέρνει στην επιφάνεια κρυμμένες και ξεχασμένες πτυχές της ατομικότητας, αποκαλύπτει τη διαφορά ως συστατικό στοιχείο της, και υποδέχεται τη συνάντηση με τον άλλο ως ευκαιρία συνάντησης με το χειραφετημένο εγώ με διαφορετικό τρόπο. Η βίωση έτσι της διαφοράς αποτελεί θετική εμπειρία πολιτισμού για το άτομο και την ομάδα και ο άλλος μπορεί να επιβιώνει ελεύθερα ως διαφορετικός.

Έτσι, το θέατρο και το δράμα ως μορφή τέχνης και μέθοδος διδασκαλίας φαίνεται να αποτελεί μια δυναμική απάντηση στις προκλήσεις του μεταμοντέρνου σχολείου. Γιατί το θέατρο στην εκπαίδευση μπορεί να λειτουργήσει ως παράγοντας διαμόρφωσης θετικού κλίματος στη τάξη και να αξιοποιηθεί στην ομαδοσυνεργατική προσέγγιση της μάθησης. Παράλληλα μπορεί να ενισχύσει τις κοινωνικές δεξιότητες καθώς και την κοινωνική ευημερία των μελών της ομάδας, μέσα από τη δημιουργία ενός ασφαλούς πλαισίου για τους μαθητές, το οποίο να ευνοεί την ανάπτυξη της νέας γνώσης. Κατά συνέπεια, έχοντας τα μάτια στραμμένα στο μέλλον υποστηρίζουμε ότι η θεατρική εκπαίδευση μπορεί να ιδωθεί όχι μόνο ως μορφή τέχνης αλλά και ως αποτελεσματική μεθοδολογία μάθησης και διδασκαλίας, δίνοντας μια απάντηση στις κύριες προκλήσεις ενός μεταμοντέρνου πολιτισμού της γνώσης.

Σας ευχόμαστε καλή μελέτη και καλές εμπνεύσεις στις δικές σας δημιουργικές, ελεύθερες και παράλληλα δομημένες εκδοχές της εφαρμογής του παρόντος οδηγού. Ο δικός σας ρόλος και το προσωπικό σας ύφος διδασκαλίας και εμπύχωσης ας αλληλοεπιδράσουν γόνιμα με τους ήρωές μας και τις ιστορίες τους και ας σας οδηγήσουν σε ενδιαφέροντα μονοπάτια θεατρικής αγωγής και συνάντησης με τα «πρόσωπα» των μαθητών σας.

Καλή θεατρική περιδιάβαση στις σελίδες που ακολουθούν!

Η συγγραφική ομάδα «Νόνα η Χελώνα»

Ας γνωρίσουμε τους ήρωές μας!

Μελίνα: Στη Μελίνα αρέσουν οι τέχνες, ο αυτοσχεδιασμός, το να γράφει και να πλάθει ιστορίες με το μυαλό της! Στο δωμάτιό της έχει ένα μπαούλο από το οποίο βγαίνουν διαφορετικά αντικείμενα. Έχει έναν Πήγασο που τον αγαπάει πολύ. Είναι γλυκιά και, σαν Μελίνα, «στάζει μέλι», καμιά φορά όμως το μέλι γίνεται λεμόνι και η Μελίνα ξεσπαθώνει!

Η Μελίνα θα μας γνωρίσει τη Διερευνητική Δραματοποίηση!

Νουρ: Η Νουρ αγαπάει πολύ τη μουσική, το τραγούδι, τον χορό και τις τεχνολογίες. Έχει κούκλες, αλλά της αρέσουν πολύ και τα ρομπότ. Συμμετέχει στα θεατρικά παιχνίδια, φροντίζει να αισθάνονται όλα τα παιδιά όμορφα στην ομάδα, προστατεύει το περιβάλλον και αγαπά πολύ τα ζώα.

Η Νουρ μας μαθαίνει για το θεατρικό παιχνίδι!

Νικήτας: Όταν φωνάξετε το όνομά του κι ο Νικήτας ξεντραπεί και εμφανιστεί, θα γνωρίσετε τι είναι η παντομίμα, οι θεατρικές μάσκες, το σωματικό θέατρο και τα θεατρικά παιχνίδια που έχουν έντονη κίνηση και ρυθμό! Ο Νικήτας θα μας γνωρίσει την παντομίμα, τον αυτοσχεδιασμό και άλλα κόλπα μαγικά, ίσως κι ακροβατικά! Ο δείκτης του δεξιού του χεριού δεν έχει αναπτυχθεί πλήρως. Σε αυτό το δάχτυλο έχει μια δαχτυλόκουκλα λιοντάρι.

Πέντρο: Ο Πέντρο έχει πολλά ενδιαφέροντα, διαβάζει βιβλία, του αρέσει να ψάχνει για όλα στο διαδίκτυο, έχει κλίση στη μουσική και στον ρυθμό. Ασχολείται με τις εικαστικές δημιουργίες, με τη φωτογραφία και τις νέες τεχνολογίες! Αγαπάει τον αθλητισμό και θα μας γνωρίσει το ψηφιακό θέατρο και τις τεχνολογίες στην εκπαίδευση!

Νόνα η Χελώνα: Είναι σοφή, με διάθεση συμβουλευτική και υποστηρικτική πάντοτε, με πολλές γνώσεις από την πλούσια ζωή της, αλλά και με διάθεση για καινούριες εμπειρίες και για προσφορά στις νεότερες γενιές. Βρίσκεται δίπλα στα παιδιά, τους δίνει απλόχερα πληροφορίες και συμβουλές και τα παρωθεί σε δράση και σε σκέψη! Τι θα μάθουμε από τη Νόνα τη Χελώνα; Είναι ένας αληθινός θησαυρός γνώσεων και εμπειριών και θα σας προσφέρει πολλές εκπλήξεις...

Ο Πήγασος, το ξύλινο κουκλάκι-αλογάκι της Μελίνας, είναι ελεύθερος χαρακτήρας, περίεργος, «ξεφυτρώνει» παντού, προσκαλεί τα παιδιά στην περιπέτεια, γεννά ιδέες, δημιουργεί. Ξεκινά από τη Μελίνα και δίνει έναυσμα στο ταξίδι, κάνοντας πού και πού και μερικές σκανταλιές!

Η ομάδα αυτή είναι αεικίνητη, παιχνιδιάρικη, περίεργη, αλλά και δυνατή, ενωμένη, μοναδική. Τα παιδιά συνεχώς αναρωτιούνται, ψάχνουν, δρουν και συζητούν, κάνοντας πράξη όλα όσα είναι το θέατρο στην εκπαίδευση: η νέα εμπειρία, η δράση, η φαντασία, η ομαδικότητα, η κίνηση, η γνώση, το παιχνίδι, η αποδοχή του εαυτού και του άλλου!

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

I. Η επιλογή στον παρόντα τόμο της χρήσης λέξεων όπως «ο μαθητής», «ο εκπαιδευτικός» κ.λπ. αφορά τον άνθρωπο καλλιτέχνη, μαθητή, εκπαιδευτικό κ.λπ. και επομένως θεωρούμε αφενός πως αντιπροσωπεύει όλους τους ανθρώπους ανεξαρτήτως φύλου και ταυτότητας φύλου, αφετέρου πως καθιστά το κείμενο πιο ευανάγνωστο και προσιτό σε διαφορετικούς αναγνώστες.

II. Για το παρόν βιβλιοτετράδιο και για τον αντίστοιχο οδηγό του εκπαιδευτικού για την Α΄ Δημοτικού, έχει ληφθεί υπόψη το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Θεατρικής Αγωγής στο Δημοτικό, όπως και ο Οδηγός του Εκπαιδευτικού και η προτεινόμενη του βιβλιογραφία, που συναποτελούν αναπόσπαστα μέρη του Προγράμματος Σπουδών. Για τον λόγο αυτόν, προτείνεται η μελέτη του παρόντος Οδηγού να γίνεται παράλληλα με τη μελέτη του Προγράμματος Σπουδών και του Ο.Ε.

III. Ο παρών εργαστηριακός οδηγός για το βιβλίο του μαθητή προτείνεται να αξιοποιείται, παράλληλα με τα Ψηφιακά Μαθησιακά Αντικείμενα (ΨΜΑ), από μαθητές και εκπαιδευτικούς. Η ταυτόχρονη συμμετοχή των μαθητών στα ΨΜΑ καθορίζεται από τον χρόνο και τον τρόπο με τον οποίο ο εκπαιδευτικός διαχειρίζεται τις ασκήσεις, είτε κατά την εργασία στο σχολείο είτε στο σπίτι, καθώς και από τη δημιουργική σύνδεση διδακτικών προσεγγίσεων για τη διά ζώσης, βιωματική, μικτή και ανεστραμμένη μάθηση.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θέμα Πρώτο. <u>ΑΙΣΘΑΝΟΜΑΙ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΖΟΜΑΙ ΣΤΗΝ ΟΜΑΔΑ</u>	9
Μάθημα 1. <u>Αισθάνομαι και εκφράζομαι</u>	10
Μάθημα 2. <u>Παίζουμε στην ομάδα</u>	12
Θέμα Δεύτερο. <u>ΜΕ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΜΟΥ ΣΤΗΝ ΟΜΑΔΑ</u>	15
Μάθημα 3. <u>Τα πρόσωπά μας είναι χαρούμενα πλάι στους άλλους;</u>	16
Μάθημα 4. <u>Μιλούμε στους άλλους. Αυτοί μάς προσέχουν;</u>	20
Μάθημα 5. <u>Μπορούμε να συνεργαστούμε στην ομάδα μας;</u>	23
Θέμα Τρίτο. <u>ΜΠΑΙΝΟΥΜΕ ΣΕ ΡΟΛΟ ΚΑΙ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ. ΜΕΤΑ ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ ΟΣΑ ΚΑΝΑΜΕ</u>	27
Μάθημα 6. <u>Εμψυχώνουμε την ομάδα μας</u>	28
Μάθημα 7. <u>Παίζουμε στο θεατρικό παιχνίδι</u>	31
Μάθημα 8. <u>Ερευνούμε στη διερευνητική δραματοποίηση</u>	35
Μάθημα 9. <u>Δοκιμάζουμε θεατρικές τεχνικές</u>	39
Μάθημα 10. <u>Μαθαίνουμε να ρωτάμε.Μαθαίνουμε να απαντάμε</u>	43
Θέμα Τετάρτο. <u>ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ ΓΙΑ ΝΑ ΖΩΝΤΑΝΕΨΟΥΜΕ ΣΤΗ ΣΚΗΝΗ ΜΙΑ ΓΡΑΜΜΕΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ</u>	46
Μάθημα 11. <u>Πώς να φτιάξουμε ένα θεατρικό έργο ή τι υλικά θέλουμε για να κάνουμε ένα έργο στη σκηνή μας;</u>	47
Μάθημα 12. <u>Παίζουμε το έργο που φτιάξαμε στη σκηνή μας</u>	50
<u>ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΤΕΥΧΟΥΣ ΘΕΑΤΡΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ Α΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</u>	53
<u>ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ Α΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</u>	57
<u>ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΑΓΩΓΗ</u>	61
<u>Συντελεστές</u>	65

ΘΕΜΑ ΠΡΩΤΟ. Αισθάνομαι και εκφράζομαι στην ομάδα

Μάθημα 1°

Τίτλος μαθήματος 1: Αισθάνομαι και εκφράζομαι

Σύντομη περιγραφή μαθήματος:

Το μάθημα επικεντρώνεται θεματικά στα συναισθήματα των παιδιών από την πρώτη μέρα στο σχολείο. Τα βοηθάει να εκφραστούν σχετικά με αυτό το γεγονός. Ο κύριος στόχος είναι να ενθαρρύνει τους μαθητές να αναγνωρίζουν και να εκφράζουν τα συναισθήματά τους, ενισχύοντας την αυτοέκφραση και την κοινωνική αλληλεπίδραση.

Στάδια μαθήματος

Τι συμβαίνει;

Στο πρώτο βήμα, οι μαθητές παρατηρούν μια εικόνα της Μελίνας στο δωμάτιό της πριν πάει σχολείο. Με τη βοήθεια ερωτήσεων, καλούνται να συζητήσουν για τα συναισθήματα που εκφράζει προκειμένου να δημιουργηθεί προβληματισμός σε σχέση με αυτά που θα ακολουθήσουν. Στόχος μας είναι η κινητοποίηση, η καθολική συμμετοχή και η ανάδειξη των ιδιαίτερων βιωμάτων των μαθητών.

Αυλαία... και πάμε!

Σε αυτό το βήμα, οι μαθητές αναγνωρίζουν τον στόχο του μαθήματος και τη σημασία της έκφρασης των συναισθημάτων. Υπό παιδαγωγικούς όρους επιδιώκουμε την ψυχοσωματική έκφραση και την απελευθέρωση των αισθήσεων.

Ας ζεσταθούμε

Οι μαθητές συμμετέχουν σε δραστηριότητες ενεργοποίησης, που τους βοηθούν να αναγνωρίσουν και να εκφράσουν συναισθήματα, να αποκτήσουν συνείδηση του σώματός τους και να εξασκήσουν τη λεπτή τους κινητικότητα, χρησιμοποιώντας ζωγραφική και μίμηση.

Ας οργανωθούμε!

Εξηγείται η τεχνική των «παγωμένων εικόνων» μέσω ενός διαλόγου με χαρακτήρες του βιβλίου.

Ξεκινάμε!

Σε αυτό το στάδιο οι μαθητές εφαρμόζουν την τεχνική των «παγωμένων εικόνων» για να εκφράσουν σκηνές από την πρώτη μέρα στο σχολείο, καθώς και να αναγνωρίσουν και να εκφράσουν συναισθήματα μέσω καρτών και άλλων υλικών. Επιδιώκεται ο έλεγχος της κίνησης του σώματος στον χώρο, η αναγνώριση των κινητικών δυνατοτήτων και ο πειραματισμός.

Στον κύκλο της ομάδας

Σε αυτό το βήμα, οι μαθητές συγκεντρώνονται σε κύκλο και συζητούν για τα συναισθήματά τους, ζωγραφίζοντας φατσούλες που τους αντιπροσωπεύουν ως μορφή αυτοαξιολόγησης των δράσεων που προηγήθηκαν.

Κοίτα τι ανέβασα

Οι μαθητές ενθαρρύνονται στο να δημιουργούν μια ανάρτηση για το ψηφιακό τους πορτφόλιο προκειμένου να θυμούνται την πρώτη τους μέρα στο σχολείο.

Διδακτικές σημειώσεις

Το μάθημα έχει ως κύριο στόχο την ενίσχυση πτυχών της συναισθηματικής νοημοσύνης των μαθητών και της αυτοέκφρασης. Είναι σημαντικό για τον εκπαιδευτικό να προωθήσει ένα υποστηρικτικό περιβάλλον, μέσα στο οποίο οι μαθητές θα αισθάνονται άνετα να μοιράζονται τα συναισθήματά τους και να εκφράζονται ελεύθερα. Οι δραστηριότητες είναι σχεδιασμένες για να ενθαρρύνουν τη δημιουργικότητα και την αυτοέκφραση. Προτείνεται η αξιοποίηση της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου.

Επέκταση μαθήματος

Μέσα στην τάξη οι μαθητές μπορούν να δημιουργήσουν δικές τους ιστορίες με βάση τις εμπειρίες τους από την πρώτη μέρα στο σχολείο. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω θεατρικών αυτοσχεδιασμών ή μέσω ζωγραφικής. Επίσης, μπορούν να αξιοποιηθούν τα ψηφιακά μαθησιακά αντικείμενα που συνοδεύουν το μάθημα. Το πρώτο ψηφιακό μαθησιακό αντικείμενο περιλαμβάνει ένα παιχνίδι μνήμης με κάρτες που απεικονίζουν διαφορετικά συναισθήματα. Σε αυτό οι μαθητές καλούνται να βρουν τις κάρτες που ταιριάζουν. Ένα άλλο ψηφιακό αντικείμενο που μπορεί να αξιοποιηθεί περιλαμβάνει φωτογραφίες με πρόσωπα που εκφράζουν αρνητικά συναισθήματα, όπου οι μαθητές καλούνται να αναγνωρίσουν τα

συναισθήματα αυτά μέσω φωνητικών εντολών. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα μπορεί να αποτελέσει έναυσμα για την προσέγγιση και τη διαχείριση των αρνητικών συναισθημάτων.

Πηγές για περαιτέρω μελέτη

Daynes, K. (2023). *Τι είναι τα συναισθήματα;*. Αθήνα: Πατάκης.

Κωνσταντινούδη, Χ. (2024). *Τα συναισθήματα. Μπες στην ιστορία*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαδόπουλος.

Μάθημα 2°

Τίτλος μαθήματος 2: Παίζουμε στην ομάδα

Σύντομη περιγραφή μαθήματος:

Το μάθημα στοχεύει στην ενίσχυση της ομαδικής εργασίας και της δημιουργικότητας μέσω θεατρικών παιχνιδιών. Οι μαθητές θα συμμετάσχουν σε δραστηριότητες που προάγουν τη συνεργασία, την έκφραση και τη διασκέδαση. Οι επιδιωκόμενοι στόχοι εστιάζουν στην ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων, την ενίσχυση της δημιουργικής έκφρασης και τη διασκέδαση των μαθητών.

Στάδια μαθήματος

Τι συμβαίνει;

Σε αυτό το πρώτο βήμα, οι μαθητές παρατηρούν μια εικόνα της Μελίνας, η οποία προσπαθεί να αναπαραστήσει κάτι με το σώμα της. Μετέχει σε ένα παραδοσιακό παιχνίδι. Οι συμμαθητές της κάθονται γύρω της, προσπαθώντας να μαντέψουν τι αναπαριστά. Η δραστηριότητα αυτή εισάγει τους μαθητές στο θέμα του μαθήματος, δημιουργεί προβληματισμό και ενθαρρύνει την κριτική σκέψη και τη συζήτηση. Επιδιώκουμε την κινητοποίηση, την απελευθέρωση της φαντασίας και τον διάλογο.

Αυλαία... και πάμε!

Αυτή η ενότητα βοηθά τους μαθητές να κατανοήσουν το πλαίσιο, τη στοχοθεσία και τις προσδοκίες του μαθήματος. Επιδίωξή μας είναι η δημιουργική συνεργασία στην ομάδα, η καλλιέργεια αυτοπειθαρχίας και συλλογικής συνείδησης.

Ας ζεσταθούμε

Οι μαθητές συμμετέχουν σε δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τη σωματική έκφραση και την επικοινωνία. Περιλαμβάνονται ασκήσεις μίμησης και ενεργοποίησης της φωνής, όπου οι μαθητές συνεργάζονται και εκφράζουν δημιουργικά διάφορες καταστάσεις και συναισθήματα

μέσα από ομαδικά παιχνίδια. Εξερευνούν και αναγνωρίζουν το σώμα και τις αισθήσεις τους σε ποικίλα επίπεδα και ρυθμούς κίνησης.

Ας οργανωθούμε!

Οι μαθητές γνωρίζουν παραδοσιακά παιχνίδια του τόπου τους μέσω εικόνων. Αυτή η ενότητα ενισχύει την πολιτιστική κατανόηση και την εκτίμηση των παραδόσεων, ενώ παράλληλα παρέχει ευκαιρίες για οργανωμένο παιχνίδι και μάθηση.

Ξεκινάμε!

Σε αυτό το στάδιο, οι μαθητές συμμετέχουν σε ομαδικά παιχνίδια που ενθαρρύνουν τη συνεργασία και τη δημιουργική έκφραση, όπως το «Ο τυφλός και ο οδηγός του». Το σχολικό βιβλίο περιλαμβάνει επίσης ένα παιχνίδι με κάρτες, σύμφωνα με το οποίο τα παιδιά αναπαριστούν σκηνές από γνωστά παραμύθια. Αυτό το στάδιο δίνει έμφαση στην ανάπτυξη της λεπτής κινητικότητας, τη διαδραστική μάθηση, την ενίσχυση των κοινωνικών δεξιοτήτων και την ανάπτυξη θάρρους για ένταξη στην ομάδα.

Στον κύκλο της ομάδας

Οι μαθητές καλούνται να μαζευτούν σε κύκλο και να συζητήσουν τις εντυπώσεις και τα συναισθήματά τους. Επιδίωξη αυτού του σταδίου είναι η ανάπτυξη αναστοχασμού και η ικανότητα να εκφράζουν οι μαθητές τις σκέψεις τους με σαφήνεια.

Κοίτα τι ανέβασα

Σε αυτό το τελευταίο βήμα, καλούμε τους μαθητές να δημιουργήσουν αναρτήσεις στο ψηφιακό πορτφόλιό τους, αναπαριστώντας τα παιχνίδια που έπαιξαν στο σχολείο. Αυτή η δραστηριότητα ενθαρρύνει την προσωπική ανάπτυξη και την αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων.

Διδακτικές σημειώσεις

Το μάθημα προωθεί την ομαδική δραστηριότητα και την κοινωνική ανάπτυξη, χρησιμοποιώντας δημιουργικά και διαδραστικά θεατρικά παιχνίδια που χαρακτηρίζονται έντονα από το στοιχείο της προσποίησης. Είναι σημαντικό η/ο εκπαιδευτικός να παρακολουθεί τις ανάγκες των μαθητών και να προσαρμόζει τις δραστηριότητες ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους. Οι δραστηριότητες είναι σχεδιασμένες για να ενθαρρύνουν την κοινωνική αλληλεπίδραση και να βοηθήσουν τα παιδιά να κατανοήσουν τη σημασία της συνεργασίας.

Επέκταση μαθήματος

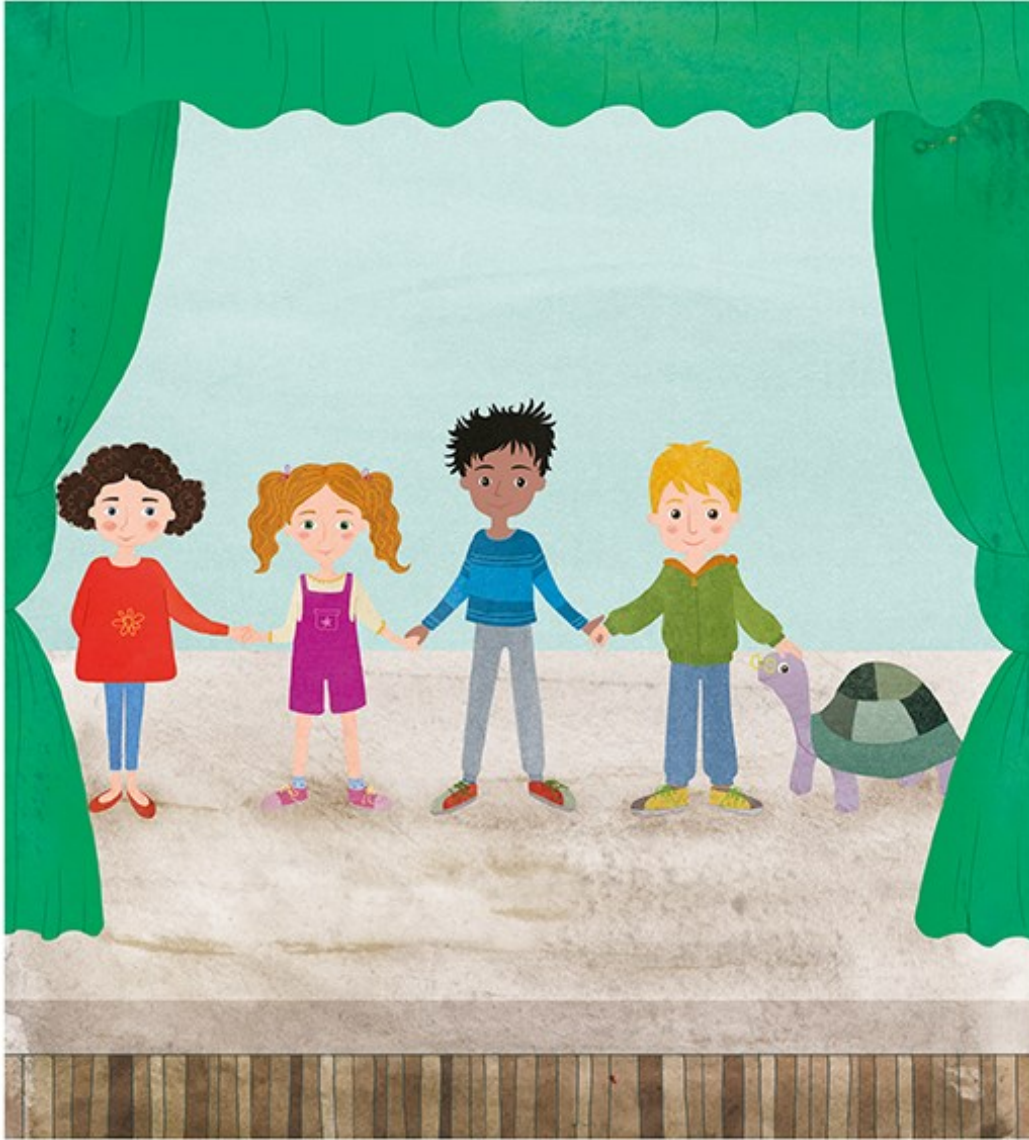
Ως προτάσεις επέκτασης του μαθήματος προτείνονται διάφορες δραστηριότητες που ενισχύουν την ομαδική δυναμική και την αλληλεπίδραση των μαθητών. Μία ενδιαφέρουσα δραστηριότητα θα μπορούσε να είναι το «σχοινί της φιλίας», κατά το οποίο οι μαθητές σχηματίζουν έναν κύκλο κρατώντας ένα σχοινί. Ο κάθε μαθητής, με τη σειρά του, μιλά για ένα θετικό χαρακτηριστικό ενός άλλου μαθητή, δημιουργώντας έναν «κόμπο» φιλίας. Μια άλλη προτεινόμενη δραστηριότητα είναι το «θέατρο της στιγμής». Σε αυτό, οι μαθητές εργάζονται σε μικρές ομάδες για να δημιουργήσουν και να παρουσιάσουν σύντομες αυτοσχεδιαστικές σκηνές βασισμένες σε λέξεις-κλειδιά που τους δίνονται, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία, τη δημιουργικότητα και την αυτοέκφραση. Ακόμη, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να προτείνουν στους μαθητές να φέρουν φωτογραφίες από παραδοσιακά παιχνίδια που παίζουν στην οικογένεια ή στη γειτονιά τους. Στη συνέχεια, μπορούν να δημιουργήσουν μια γωνιά στην τάξη αφιερωμένη σε αυτά τα παιχνίδια, στολίζοντάς τη με τις φωτογραφίες, συζητώντας για τις εμπειρίες τους, προωθώντας έτσι τη σύνδεση με την παράδοση και ενισχύοντας την αίσθηση της κοινότητας στην τάξη. Επίσης, το μάθημα μπορεί να επεκταθεί με την ενασχόληση των μαθητών με παραδοσιακά παιχνίδια που γνώρισαν μέσα από τη Θεατρική Αγωγή.

Τέλος, προτείνεται η αξιοποίηση των ψηφιακών μαθησιακών αντικειμένων του μαθήματος. Ένα από τα ψηφιακά μαθησιακά αντικείμενα περιλαμβάνει φωτογραφίες παιδιών που αναπαριστούν κοινωνικούς ρόλους, ενθαρρύνοντας τους μαθητές να αναγνωρίζουν και να υποδυθούν αυτούς τους ρόλους. Ένα άλλο ψηφιακό μαθησιακό αντικείμενο αποτελείται από βίντεο με παραδοσιακά παιχνίδια, όπου οι μαθητές μπορούν να μάθουν πώς να τα παίζουν.

Πηγές για περαιτέρω μελέτη

Μουλάκη, Έ. (2004). *Η παλέτα των συναισθημάτων*. Αθήνα: Κέδρος.
Filliozat, I., & Limousin, V. (2021). *Θυμός και επιστροφή στην ηρεμία*. Αθήνα: Παπαδόπουλος.
Ντζουφράς, Θ. (2014). *Παιχνίδια (παραδοσιακά και καινούργια)*. Αθήνα: Μελωδία-Καψάσκη.

ΘΕΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ. Με τους φίλους μου στην ομάδα

Μάθημα 3ο

Τίτλος μαθήματος 3: Τα πρόσωπά μας είναι χαρούμενα πλάι στους άλλους;

Σύντομη περιγραφή μαθήματος

Στο μάθημα αυτό οι μαθητές μπαίνουν νοερά σε μια κουζίνα και μέσα από τη συνεργασία και το παιχνίδι δημιουργούν από κοινού ένα φανταστικό γλυκό. Τα στάδια του μαθήματος παράλληλα συμβάλλουν, ώστε οι μαθητές να γνωρίσουν ένα από τα χαρακτηριστικά του ανθρώπινου σώματος: την πλαστικότητα. Ως άλλα «ζυμαράκια» οι μαθητές, ακουμπώντας αρχικά το δικό τους σώμα και στη συνέχεια διαμορφώνοντας των άλλων, ανακαλύπτουν διαφορετικές μορφές ενώ διασκεδάζουν. Οι μαθητές, ακολουθώντας τους ήρωες του βιβλίου, μαθαίνουν να συνεργάζονται και συνθέτουν ένα συνολικό αποτέλεσμα, προσθέτοντας το προσωπικό τους στοιχείο.

Στάδια μαθήματος

Τι συμβαίνει;

Για την έναρξη της διδασκαλίας βασικό στοιχείο αποτελεί η αφόρμηση, καθώς θα εισάγει τους μαθητές στο μάθημα και θα τους κεντρίσει το ενδιαφέρον. Συνεπώς, θετικό κρίνεται ο εκπαιδευτικός ως πρώτο βήμα να τους παροτρύνει να παρατηρήσουν την πρώτη εικόνα (η Μελίνα και ο Νικήτας είναι λερωμένοι με αλεύρι) ενώ διαβάζει δυνατά τη φράση που υπάρχει στο βιβλίο (Μα τι συνέβη στην κουζίνα του σχολείου;) και να ρωτήσει ενδεικτικά: «Τι πιστεύετε ότι συμβαίνει εδώ;», «Γιατί είναι λερωμένα τα παιδιά;», «Τι πιστεύετε ότι φτιάχνουν;». Αφού οι μαθητές απαντήσουν, ο εκπαιδευτικός συνεχίζει: «Θέλετε να βοηθήσουμε τους ήρωες με το γλυκό;», εισάγοντάς τους/τες με αυτόν τον τρόπο στη θεατρική δράση.

Αυλαία... και πάμε!

Η στοχοθεσία του μαθήματος στηρίζεται στη διαδικασία του μοιράσματος. Δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να μοιραστούν ελεύθερα αυτά που τους αρέσουν αναφορικά με τη θεματική, που στην προκειμένη περίπτωση είναι η παρασκευή ενός φανταστικού γλυκού. Η διαδικασία κινείται ομαδικά, αντλώντας στοιχεία από τις διαφορετικές προεκτάσεις που μπορεί να λάβει από τη συμβολή του κάθε μαθητή. Παράλληλα, οι μαθητές ανακαλύπτουν το σώμα τους ως μέσο επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης με τους άλλους. Στο βήμα αυτό, ο εκπαιδευτικός μπορεί να διαβάσει τις λεκτικές προτροπές που βρίσκονται στο βιβλίο (ενδεικτικά αναφέρει: «Η Μελίνα

λέει: Καλά τα λόγια, πάμε στην πράξη! Είστε έτοιμοι να μοιραστούμε;») και να εμπυχώσει την ομάδα.

Ας ζεσταθούμε

Το πρώτο στάδιο περιλαμβάνει την ενεργοποίηση των μαθητών σε σωματικό και νοητικό επίπεδο μέσα από δύο δραστηριότητες στηριγμένες στην παντομίμα και την κίνηση.

Η συνταγή μας: Ο εκπαιδευτικός, αξιοποιώντας το σχολικό εγχειρίδιο, μπορεί να διαβάσει τις φράσεις των δύο ηρώων και να δείξει στους μαθητές την εικόνα με το μπολ και τη συνταγή, λέγοντάς τους ενδεικτικά: «Πάμε να φτιάξουμε έναν μεγάλο κύκλο σαν να υπάρχει στη μέση ένα μπολ! Μέσα, όπως λέει η συνταγή, μπορούμε να βάλουμε ό,τι υλικό θέλουμε από τη φαντασία μας! Με τη σειρά ρίχνει ο καθένας το υλικό που θέλει και μετά ανακατεύουμε μαζί!». Αφού μπουν όλα τα υλικά, ο εκπαιδευτικός ρωτάει τρόπους ζυμώματος. Οι μαθητές προτείνουν με τη σειρά τρόπους ζυμώματος και ζυμώνουν όλοι μαζί ομαδικά. Στη συνέχεια βάζουν συνεργατικά το γλυκό στο φούρνο. Ενδεικτικά: κάποιιοι τρέχουν να ανάψουν τον φούρνο, κάποιιοι κρατάνε το γλυκό και κάποιιοι κάνουν διάδρομο να περάσουν. Αφού ολοκληρώσουν τη διαδικασία αυτή, ο εκπαιδευτικός διαβάζει τις φράσεις των ηρώων της επόμενης σελίδας, προετοιμάζοντας τους μαθητές για την επόμενη δραστηριότητα.

Ζυμαροπόλεμος: Ο εκπαιδευτικός σε αυτό το σημείο μπορεί ενδεικτικά να πει: «Τι θα λέγατε με το ζυμάρι που περίσσεψε από τη συνταγή μας να παίξουμε ζυμαροπόλεμο;». Ξεκινώντας μια τέτοιου είδους δραστηριότητα έντονης κινητικότητας και παντομίμας, μαθητές και εκπαιδευτικός «μαζεύουν» και «πετάνε» ζυμάρι προς όλες τις κατευθύνσεις, ενεργοποιώντας τη φαντασία με διασκεδαστικό τρόπο. Προτείνεται να μπει ρυθμική μουσική που κάνει χαρούμενη την ατμόσφαιρα. Σκοπός της δραστηριότητας αυτής είναι να γεμίσουν όλοι με ζυμάρι, ώστε να γίνει ευκολότερα αντιληπτή η συνέχεια προς τους μαθητές, δηλαδή ότι θα γίνουν εύπλαστοι σαν «ζυμαράκια».

Ας οργανωθούμε!

Το σώμα μου ως ζυμάρι: Ο εκπαιδευτικός σε αυτό το στάδιο μπορεί να ρωτήσει τους μαθητές αν θεωρούν ότι μοιάζει το ανθρώπινο σώμα με «ζυμάρι», βλέποντας παράλληλα την εικόνα του βιβλίου. Οι μαθητές λένε τη γνώμη τους. Ο εκπαιδευτικός τότε προτρέπει τους μαθητές να χρησιμοποιήσουν το σώμα τους, για να το εξερευνήσουν μέσω της αφής και των κινήσεων που μπορεί να κάνει. Ταυτόχρονα, προτείνεται απαλή μουσική που μπορεί να βοηθήσει στην

έκφραση και επαφή με το σώμα και τον εαυτό τους. Σκοπός είναι να αντιληφθούν την αίσθηση «πλαστικότητας» του ανθρώπινου σώματος, εξερευνώντας τις δυνατότητες αλλαγής μορφής.

Ξεκινάμε!

Πλάθουμε τα σώματά μας: Σε αυτό το βήμα οι μαθητές στέκονται ο ένας απέναντι στον άλλον. Ο ένας μαθητής στέκεται ακίνητος και εντελώς χαλαρός και, ως από «ζυμάρι», αφήνεται στα χέρια του άλλου, που του δίνει τη μορφή και στάση σώματος που επιθυμεί. Οι μαθητές, αναλαμβάνοντας μέχρι το τέλος της δραστηριότητας και τους δύο ρόλους, δίνοντας και παίρνοντας μορφές, εμπλέκονται βιωματικά δημιουργώντας διαφορετικές στάσεις. Ο εκπαιδευτικός προτείνεται να επιλέξει απαλή μουσική και σε αυτή τη δραστηριότητα, ιδανικά διαφορετική από πριν, καθώς μπορεί να υποβοηθήσει τη διαδικασία συγκέντρωσης των μαθητών. Μετά το τέλος της άσκησης ο εκπαιδευτικός αναφέρει ενδεικτικά: Μετά το τέλος της άσκησης ο εκπαιδευτικός αναφέρει ενδεικτικά: «το γλυκό είναι έτοιμο, αλλά πριν το σερβίρουμε, ας πάμε να μαζέψουμε το ζυμάρι από την κουζίνα!».

«Καθαρίζουμε» την κουζίνα: Ομαδοσυνεργατική δραστηριότητα με στοιχεία παρουσίασης στην οποία οι μαθητές σε μικρές ομάδες μαζεύουν το ζυμάρι, δίνοντας ένα τέλος στην ακαταστασία που δημιουργήθηκε στη συνείδησή τους στην προηγούμενη φάση. Οι μαθητές χωρίζονται σε μικρές ομάδες εργασίας και μοιράζονται στην αίθουσα, για να καθαρίσουν χρησιμοποιώντας τη φαντασία τους. Η κάθε ομάδα είναι ελεύθερη να μοιράσει ρόλους και να αυτοσχεδιάσει, επιλέγοντας τον τρόπο καθαρίσματος του ζυμαριού. Στη συνέχεια οι ομάδες παρουσιάζουν διαδοχικά τη δουλειά που έκαναν στο σύνολο της τάξης. Οι συμμαθητές, μετά από κάθε παρουσίαση, μπορούν να μαντεύουν ποιος τρόπος καθαρισμού επιλέχθηκε και να συζητούν πάνω στο πώς αυτός παρουσιάστηκε από την εκάστοτε ομάδα. Εδώ πρέπει να αναφερθεί ότι οι μαθητές, εκτός από τη συνεργατική και διασκεδαστική φύση της διαδικασίας αυτής, αντιλαμβάνονται και τη σημασία της καθαριότητας. Οι ήρωες του βιβλίου βοηθούν ως πρότυπα, καθώς παρουσιάζονται τακτικοί και έτοιμοι για καλές πράξεις. Συνεπώς, είναι σημαντικό να ενταχθεί σε κάποιο σημείο της δραστηριότητας η ανάγνωση του διαλόγου που υπάρχει στο βιβλίο από τον εκπαιδευτικό.

Στον κύκλο της ομάδας

Σε αυτό το στάδιο οι μαθητές και ο εκπαιδευτικός κάθονται σε κύκλο με πρόθεση να μοιραστούν το γλυκό, όπως οι ήρωες του βιβλίου. Η γνώμη τους είναι σαν τα «κομμάτια» που ενώνουν το τελικό αποτέλεσμα του κοινού βιώματος. Η συζήτηση μπορεί να ξεκινήσει μετά από την

ανάγνωση του διαλόγου στο βιβλίο. Είναι σημαντικό να ακουστούν αρκετές γνώμες αποσκοπώντας στην ανάπτυξη της ελεύθερης έκφρασης των μαθητών και του αλληλοσεβασμού. Η διαδικασία ολοκληρώνεται με τους μαθητές να ζωγραφίζουν στο πλαίσιο που υπάρχει στο βιβλίο τους τον ζυμαρένιο εαυτό τους. Όποιος επιθυμεί μπορεί να δείξει στο σύνολο την απεικόνιση του εαυτού του.

Κοίτα τι ανέβασα!

Κατά την ολοκλήρωση του μαθήματος και ως αναμνηστικό οι μαθητες, με τη βοήθεια των ταμπλετών (tablets) που υπάρχουν στην τάξη τους, ανεβάζουν στην ψηφιακή τάξη τον «ζυμαρένιο» εαυτό τους.

Διδακτικές σημειώσεις

Για την ομαλή διεξαγωγή του παρόντος μαθήματος χρειάζεται καθ' όλη τη διάρκεια ενεργή εμπλοκή από τον εκπαιδευτικό στις δραστηριότητες, ως μέρος του συνόλου. Ο εκπαιδευτικός πρέπει να βοηθάει σε κομβικά σημεία, μέσω της συμμετοχής του, ώστε οι μαθητές να αντιλαμβάνονται τις οδηγίες. Ειδικά στην παντομίμα οι μαθητές, αν τον βλέπουν να συμμετέχει, κρίνουμε πως θα αυτενεργούν ευκολότερα. Βασικό μέρος του μαθήματος, ωστόσο, καταλαμβάνει η προσωπική επιλογή μέσα στην ομάδα. Ο εκπαιδευτικός οφείλει να βοηθήσει να «αγκαλιάζονται» από την ομάδα οι επιλογές των μελών, κάνοντας τους μαθητές να νιώθουν σημαντικοί και απαραίτητοι, σε ένα κατάλληλο περιβάλλον αποδοχής.

Επέκταση μαθήματος

Μια και το μάθημα έχει ως σημείο αναφοράς το ανθρώπινο σώμα και την πλαστικότητα του, οι μαθητές θα μπορούσαν να εντοπίσουν, να αναγνωρίσουν και να ανακαλύψουν διαφορετικές υφές αντικειμένων που υπάρχουν στην τάξη. Μπορεί να γίνει σε μορφή παιχνιδιού ή φέρνοντας οι ίδιοι ένα αντικείμενο που θέλουν, με διαφορετική υφή, και στη συνέχεια να ακολουθήσει συζήτηση για τη δυνατότητα αλλαγής της μορφής.

Πηγές για περαιτέρω μελέτη

Άναντ, Σ. & Έλενσον, Ν. (2023). *Αγαπώ το σώμα μου γιατί...* Ψυχογιός. Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. (χ.η.). Συλλογή γλυπτών. Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. [Επισκεφτείτε το μουσείο εδώ.](#)
Hughes, D. T. (2013, September 23). Video // Human Movement Data Translated Into Visually Expressive Motion Sculpture. Yellowtrace. [Δείτε το βίντεο εδώ.](#)
Jansen, P. (n.d.). Sculptures. Human Motions. [Δείτε τα γλυπτά εδώ.](#)
Αδελφοί Γκριμ. (2018). *Χάνσελ και Γκρέτελ*. Πεδίο-Ελληνικά Γράμματα.

Μάθημα 4ο

Τίτλος μαθήματος 4: Μιλούμε στους άλλους. Αυτοί μας προσέχουν;

Σύντομη περιγραφή μαθήματος

Το μάθημα επικεντρώνεται στην ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των μαθητών, μέσα από την εμπλοκή τους με το θέμα της φιλίας και της επαφής με τους άλλους. Οι μαθητές έρχονται σε επαφή με θεατρικές ασκήσεις, μαθαίνουν να εκφράζονται, να επικοινωνούν με ποικίλους τρόπους και να συνεργάζονται με τους συμμαθητές τους. Μέσα από δραστηριότητες και θεατρικές ασκήσεις που περιλαμβάνουν τη λεκτική και τη μη λεκτική έκφραση, οι μαθητές μοιράζονται σκέψεις και συναισθήματα, αναπτύσσοντας τη δημιουργικότητα, την ομαδικότητα και τη συνεργασία εντός της ομάδας.

Στάδια μαθήματος

Τι συμβαίνει;

Οι μαθητές εισάγονται στο θέμα του μαθήματος μέσα από το κεντρικό ερώτημα που τίθεται: «Πώς μπορούμε να επικοινωνήσουμε με τους φίλους, τις φίλες και τους αγαπημένους μας ανθρώπους;». Οι μαθητές παρατηρούν τη γραφιστική απεικόνιση-γράμμα που προορίζεται για ένα αγαπημένο πρόσωπο, αναγνωρίζοντας τη σημασία της επικοινωνίας και της προσωπικής έκφρασης. Ο εκπαιδευτικός προτρέπει τους μαθητές να συζητήσουν και να εκφράσουν τις απόψεις τους σχετικά με το θέμα του μαθήματος, με βάση τα ιδιαίτερα προσωπικά τους βιώματα.

Αυλαία... και πάμε!

Οι μαθητές παρατηρούν το σκίτσο και τον διάλογο των ηρώων. Σε αυτό το στάδιο, επισημαίνονται τα προσδοκώμενα αποτελέσματα του μαθήματος με συνοπτικό τρόπο, δηλαδή η εξάσκηση της ικανότητας των μαθητών να ακούν και να ανταποκρίνονται και η ανάπτυξη των δεξιοτήτων επικοινωνίας.

Ας ζεσταθούμε

Μέσα από τις ασκήσεις και τα παιχνίδια, οι μαθητές ενεργοποιούν το σώμα τους, συνεργάζονται στο πλαίσιο της ομάδας, εξασκούν την επικοινωνία, την παρατηρητικότητα και τη συγκέντρωση και εκφράζουν τις σκέψεις τους. Στην άσκηση «Σπασμένο τηλέφωνο», οι μαθητές ψιθυρίζουν

μια λέξη που περνά από στόμα σε στόμα, μέχρι να ακουστεί η τελική λέξη από τον τελευταίο παίκτη. Στην άσκηση «Κρατιόμαστε χέρι χέρι και κερδίζουμε», οι μαθητές χωρίζονται σε δύο ομάδες και μεταφέρουν μη λεκτικά το «μήνυμα» από χέρι σε χέρι, μέχρι να φτάσει από τους πρώτους παίκτες κάθε ομάδας στους τελευταίους που παίρνουν το έπαθλο. Στην άσκηση «Τι θα ζωγράφιζα για τους φίλους μου που μένουν μακριά;», οι μαθητές σχεδιάζουν και δημιουργούν ένα ζωγραφικό έργο, εμπνεόμενοι από στοιχεία της ζωής τους και προσωπικά τους ενδιαφέροντα (φίλοι, σχολείο, γονείς-κηδεμόνες, ασχολίες κ.ά.), στο πλαίσιο ενός φανταστικού γράμματος για έναν μακρινό φίλο.

Ας οργανωθούμε!

Οι μαθητές ανακαλύπτουν τρόπους επικοινωνίας και μέσα έκφρασης, όπως είναι οι κινήσεις και οι εκφράσεις που παράγονται από το σώμα μας. Οι μαθητές καλούνται να παρατηρήσουν τους συμμαθητές τους και να ανταποκριθούν, ενώ ενθαρρύνονται στην έκφραση μέσω της σωματικής κίνησης, ενισχύοντας την αλληλεπίδραση και την παρατηρητικότητα εντός της ομάδας.

Ξεκινάμε!

Οι μαθητές έρχονται σε επαφή με τη θεατρική άσκηση του καθρέφτη, αναπτύσσοντας δεξιότητες μίμησης και παρατήρησης και ενισχύοντας την κατανόηση και τη συνεργασία στο πλαίσιο της ομάδας. Στην άσκηση «Ομαδικός καθρέφτης», οι μαθητές βρίσκονται σε κύκλο και αναπαριστούν τις κινήσεις ενός συμμαθητή, με βάση τη σχετική γραφιστική απεικόνιση. Στη συνέχεια, ακολουθούν έναν άλλο συμμαθητή και η άσκηση συνεχίζεται. Στην άσκηση «Καθρέφτης ανά δύο», παρατηρώντας τη σχετική οπτική απεικόνιση, οι μαθητές στέκονται σε δύο αντικριστές γραμμές οι οποίες δημιουργούν μια σειρά από ζευγάρια. Η μία ομάδα κάνει κινήσεις και η απέναντι ομάδα τις ακολουθεί, αλλάζοντας ρόλους. Στην άσκηση «Κινούμαι σαν καθρέφτης», η οποία συνοδεύεται από γραφιστική απεικόνιση, οι μαθητές χωρίζονται σε ζευγάρια τα οποία κινούνται στον χώρο και ο καθένας ακολουθεί τις κινήσεις του ζευγαριού του.

Στον κύκλο της ομάδας

Οι μαθητές στέκονται σε κύκλο, συζητούν και αναστοχάζονται πάνω στις εμπειρίες τους από το μάθημα. Οι μαθητές, μέσω παιχνιδιού που βασίζεται σε συγκεκριμένες σωματικές κινήσεις, αποκρίνονται και εκφράζουν μη λεκτικά τα συναισθήματά τους για τις ασκήσεις που προηγήθηκαν και διατυπώνουν τις κρίσεις τους για την επικοινωνία και την αλληλεπίδραση στο πλαίσιο της ομάδας, με βάση τις σχετικές αναστοχαστικές ερωτήσεις.

Κοίτα τι ανέβασα!

Οι μαθητές ανεβάζουν τα γράμματά τους στο ψηφιακό πορτφόλιο της τάξης. Η ανάδειξη των δημιουργιών των μαθητών ενισχύει την αίσθηση της ενεργητικής συμμετοχής τους στα προηγούμενα βήματα και τονίζει τη σημασία της προσωπικής δημοσίευσης της μαθησιακής εμπειρίας του μαθητή.

Διδακτικές σημειώσεις

Το μάθημα ενθαρρύνει την ενεργή συμμετοχή όλων των μαθητών και τη συνεργασία μεταξύ τους, μέσα από θεατρικά παιχνίδια και ασκήσεις. Κρίνεται απαραίτητο να δημιουργήσουμε ένα υποστηρικτικό και ασφαλές πλαίσιο εντός της ομάδας και να ενθαρρύνουμε τους μαθητές να εκφραστούν σχετικά με τα ζωγραφικά τους έργα. Ενισχύουμε τους μαθητές να συμμετέχουν με τον τρόπο που επιθυμούν στις ασκήσεις και να παρατηρούν τις κινήσεις και τις αποκρίσεις των συμμαθητών τους. Για τις ασκήσεις του καθρέφτη, βεβαιωνόμαστε ότι όλοι οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να παίξουν και τους δύο ρόλους, αυτού που οδηγεί και αυτού που καθρεφτίζει τις κινήσεις. Προσαρμόζουμε τις ασκήσεις ανάλογα με τη σύσταση της ομάδας μας, για παράδειγμα στην άσκηση του «Καθρέφτη ανά δύο», μπορούμε να ενθαρρύνουμε τον οδηγό να περιγράφει τις κινήσεις που πραγματοποιεί, ώστε να ακολουθεί το ζευγάρι, χωρίς να στηρίζονται στη βλεμματική επαφή. Κατά τον αναστοχασμό, ενισχύουμε τους μαθητές να μοιραστούν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους για το μάθημα με την ομάδα.

Επέκταση μαθήματος

Στο πλαίσιο της επέκτασης του μαθήματος, ο εκπαιδευτικός μπορεί να προτείνει την πραγματοποίηση ενός σπασμένου τηλεφώνου με κίνηση, όπου οι μαθητές μεταφέρουν μια κίνηση ο ένας στον άλλο, χρησιμοποιώντας ένα στοιχείο μη λεκτικής επικοινωνίας. Παράλληλα, μέσα από το εν λόγω μάθημα μπορούμε να πραγματευτούμε με τους μαθητές το ζήτημα της διαπολιτισμικότητας και να αναδείξουμε τις διαφορετικές πολιτισμικές καταβολές των μαθητών. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να ενθαρρύνει τους μαθητές να αποτυπώσουν κεντρικά στοιχεία της δικής τους κουλτούρας, κάνοντας ένα ζωγραφικό έργο για έναν πραγματικό ή υποθετικό φίλο που ζει σε άλλη χώρα. Σε περίπτωση που έχει αναδειχθεί ένα συγκεκριμένο θέμα κατά τη διεξαγωγή του μαθήματος, μπορούμε να θέσουμε το εν λόγω θέμα ως θεατρική συνθήκη για την πραγματοποίηση των ασκήσεων. Για παράδειγμα, αν στην άσκηση «Σπασμένο τηλέφωνο» ακουστεί η λέξη «κροκόδειλος», ο εκπαιδευτικός μπορεί να θέσει ως κεντρικό θέμα του καθρέφτη τα «ζώα» ή τη «φύση».

Πηγές για περαιτέρω μελέτη

Έργο τέχνης του Βίκτορ Γκαμπριέλ Γκίλμπερτ «Οι καλύτεροι φίλοι».

[Μάθετε περισσότερα για το έργο εδώ](#)

Ιστότοπος «Αλέκος Φασιανός». [Γνωρίστε τον ζωγράφο εδώ](#).

Καλογεροπούλου, Ξ. (2018). *Ελίζα*. Πατάκης.

Κουτσοδημητροπούλου, Τ. (2022). *Ο Μπερτ χάνει τη φωνή του*. Διόπτρα.

Λαλμάντ, Ο. (2023). *Ο Λύκος Ζαχαρίας θέλει να γίνει αρχηγός του δάσους*. Παπαδόπουλος.

Ολντλάντ, Ν. (2014). *Τρεις φίλοι στο ποτάμι*. Καλειδοσκόπιο.

Μάθημα 5ο

Τίτλος μαθήματος 5: Μπορούμε να συνεργαστούμε στην ομάδα μας;

Σύντομη περιγραφή μαθήματος

Το μάθημα εστιάζει στη συνεργασία των μαθητών μέσω δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τα ζώα και τον κόσμο τους. Οι μαθητές εξερευνούν τον κόσμο των ζώων μέσω της κίνησης, του ήχου και της παντομίμας, αναπτύσσοντας δεξιότητες συνεργασίας και επικοινωνίας. Δίνεται έμφαση στη μη λεκτική επικοινωνία, στη δημιουργική έκφραση μέσω ενσώματων δραστηριοτήτων και στην πρωτοτυπία της σκέψης των μαθητών. Οι μαθητές ενθαρρύνονται να συνεργαστούν σε ομάδες, να παρατηρήσουν και να μιμηθούν τα ζώα, ενισχύοντας έτσι την αίσθηση της ομάδας και τη φαντασία τους.

Στάδια μαθήματος

Τι συμβαίνει;

Οι μαθητές εισάγονται στο θέμα του μαθήματος μέσα από τη γραφιστική απεικόνιση ενός παιδικού βιβλίου με τίτλο «Ο κόσμος των ζώων» και μέσα από τον διάλογο των ηρώων. Οι μαθητές ενθαρρύνονται να φανταστούν πώς κινούνται, μοιάζουν και μιλούν τα ζώα, μπαίνοντας στον κόσμο τους, να συζητήσουν με βάση τις προσωπικές τους εμπειρίες και να διατυπώσουν προβληματισμούς και ιδέες.

Αυλαία... και πάμε!

Οι μαθητές, μέσα από τον διάλογο των ηρώων, έρχονται σε επαφή με τα προσδοκώμενα αποτελέσματα του μαθήματος, δηλαδή καλούνται να διερευνήσουν τις κινήσεις και τους ήχους που παράγει το σώμα, και να εξερευνήσουν διαφορετικούς τρόπους έκφρασης. Οι μαθητές προετοιμάζονται να μιμηθούν με ποικίλα μέσα έκφρασης τα ζώα, στοιχείο που ενισχύει τη φαντασία και την παρατηρητικότητά τους.

Ας ζεσταθούμε

Μέσα από τις ασκήσεις και τα παιχνίδια, οι μαθητές ενεργοποιούν το σώμα τους, αναπτύσσοντας δεξιότητες επικοινωνίας, συνεργασίας και εμπιστοσύνης και μεταμορφώνονται μέσω της κίνησης. Στην άσκηση «Περπατάμε σαν...», ο εκπαιδευτικός προτείνει διάφορα είδη περπατήματος, εμπνευσμένα από ζώα, και οι μαθητές κινούνται ανάλογα. Στην άσκηση «Κόμπος των ζώων», οι μαθητές σχηματίζουν έναν κύκλο, παίρνουν στάση ζώου και ενώνουν τα χέρια τους με άλλα χέρια (όχι διπλανών). Στη συνέχεια, προσπαθούν να ξεμπλεχτούν. Στην άσκηση «Βρες το ζευγάρι σου με τον ήχο του ζώου», οι μαθητές γίνονται ζευγάρια, επιλέγουν έναν ήχο ζώου, κλείνουν τα μάτια τους και προσπαθούν να επικοινωνήσουν με το ζευγάρι τους μη λεκτικά και να βρεθούν, αναπαράγοντας τον κοινό ήχο.

Ας οργανωθούμε!

Στο στάδιο αυτό, οι μαθητές οργανώνονται για τις επόμενες ασκήσεις και προετοιμάζονται για το κεντρικό θέμα, δηλαδή την ανακάλυψη του κόσμου των ζώων και τις μεταμορφώσεις σε συνθήκη. Η Νόνα η Χελώνα και η Νουρ ενθαρρύνουν τους μαθητές να παρατηρήσουν τα γραφιστικά στοιχεία και να ζωγραφίσουν ελεύθερα τα ζώα που επιθυμούν. Οι μαθητές κατανοούν την αξιοποίηση της σωματικής κίνησης και της φωνής σε μεταμορφώσεις σχετικές με το θέμα.

Ξεκινάμε!

Οι μαθητές χρησιμοποιούν τις καρτέλες των ζώων για να μιμηθούν τις κινήσεις και τους ήχους τους, με στόχο να ενισχυθεί η παιγνιώδης διάθεση, η ομαδικότητα, η φαντασία και η αποκλίνουσα σκέψη. Στην άσκηση «Οι καρτέλες των ζώων», οι μαθητές παρατηρούν τη γραφιστική απεικόνιση και σχεδιάζουν ελεύθερα δύο ζώα που επιθυμούν για να συμπληρώσουν τις καρτέλες. Στην άσκηση «Ας μιμηθούμε τα ζώα με το σώμα μας», οι μαθητές αναπαριστούν τα ζώα με παντομίμα και οι συμμαθητές μαντεύουν. Στην άσκηση «Ας μιμηθούμε τα ζώα με τη φωνή μας», οι μαθητές μιμούνται τους ήχους των ζώων και οι συμμαθητές προσπαθούν να μαντέψουν. Για την άσκηση «Ας βγούμε μία “φωτογραφία” ως ζώα», οι μαθητές σχηματίζουν ομαδικά μια παγωμένη εικόνα που αναπαριστά τα ζώα του δάσους, παίρνοντας τη μορφή ζώων που μιμήθηκαν προηγουμένως ή πραγματοποιώντας νέες μεταμορφώσεις.

Στον κύκλο της ομάδας

Οι μαθητές διατυπώνουν τις κρίσεις τους σχετικά με το τι έμαθαν για τα ζώα, πώς συνεργάστηκαν και πώς εκφράστηκαν κατά τη διάρκεια των προηγούμενων ασκήσεων. Οι μαθητές ενθαρρύνονται να αναστοχαστούν σχετικά με τις εμπειρίες τους και να εκφράσουν τις ιδέες και τις εντυπώσεις τους μη λεκτικά, σχεδιάζοντας ζωγραφικά έργα στο πλαίσιο-post-it.

Κοίτα τι ανέβασα!

Προτρέπουμε τους μαθητές να τραβήξουν φωτογραφία την ομαδική παγωμένη εικόνα τους με την αναπαράσταση των ζώων και να την ανεβάσουν στο ψηφιακό πορτφόλιο της τάξης. Ενθαρρύνουμε τους μαθητές να προσθέσουν τίτλο στη φωτογραφία της τάξης, δημιουργώντας ένα ψηφιακό αρχείο αναμνήσεων. Στο ίδιο πλαίσιο, ο εκπαιδευτικός μπορεί να προτρέψει τους μαθητές να δημιουργήσουν μια σειρά παγωμένων εικόνων, προσαρμοσμένων στα ενδιαφέροντα και τις ιδέες του κάθε μαθητή, και να τραβήξουν πολλαπλές προσωπικές φωτογραφίες.

Διδακτικές σημειώσεις

Κατά την εφαρμογή του μαθήματος, φροντίζουμε τη δημιουργία ενός ασφαλούς και υποστηρικτικού πλαισίου εντός της τάξης, όπου οι μαθητές θα αισθάνονται άνετα να συνεργαστούν και να εκφραστούν λεκτικά και μη λεκτικά. Προτρέπουμε τους μαθητές να αλιεύουν πληροφορίες και ιδέες για το θέμα από τις προσωπικές τους εμπειρίες (προσωπική επαφή με ζώα, αν υπάρχει), να χρησιμοποιούν τη φαντασία τους και να αποδίδουν με τον δικό τους ιδιαίτερο τρόπο τις κινήσεις και τις μορφές των ζώων, προωθώντας την πρωτοτυπία της σκέψης τους. Για την άσκηση «Ο κόμπος των ζώων», βεβαιωνόμαστε ότι όλοι οι μαθητές κατανοούν πώς να ενώνουν τα χέρια τους και πώς να ξεμπλέκονται χωρίς να τραυματίζονται, και δίνουμε χρόνο στην εξεύρεση στρατηγικών για τη λύση του κόμπου. Προσαρμόζουμε τις ασκήσεις ανάλογα με τη σύσταση της ομάδας μας, για παράδειγμα στην άσκηση «Βρες το ζευγάρι σου με τον ήχο του ζώου», αντί για ήχο, τα ζευγάρια μπορούν να επιλέξουν μια κίνηση του στόματος ή άλλου μέρους ενός ζώου και να προσπαθήσουν να βρουν το ζευγάρι τους που κάνει την ίδια κίνηση.

Επέκταση μαθήματος

Στο πλαίσιο της επέκτασης του μαθήματος, ο εκπαιδευτικός μπορεί να προτείνει τη δημιουργία και αξιοποίηση της θεατρικής κούκλας (με τη μορφή ζώου), με τους μαθητές να εμψυχώνουν τις

κούκλες και να δοκιμάζουν διαφορετικά είδη περπατήματος. Παράλληλα, στην άσκηση «Βρες το ζευγάρι σου με τον ήχο του ζώου», ο εκπαιδευτικός μπορεί να ενθαρρύνει τους μαθητές να αποτυπώσουν σε ζευγάρια ζωγραφικά έργα με τη μορφή και τα χαρακτηριστικά του ζώου που επέλεξαν. Κατά την άσκηση της παντομίμας, ο εκπαιδευτικός μπορεί να προτείνει στους μαθητές να μιμηθούν ένα ζώο σε ζευγάρια και να δείξουν με το σώμα και την κίνηση τρόπους με τους οποίους φροντίζουμε το συγκεκριμένο ζώο, ενισχύοντας με αυτόν τον τρόπο την ενσυναίσθηση των μαθητών. Στο ίδιο πλαίσιο, οι μαθητές μπορούν να αποτυπώσουν σε ζωγραφικά έργα προτάσεις/ιδέες για την προστασία των αδέσποτων ζώων. Για την άσκηση «Ας βγούμε μία “φωτογραφία” ως ζώα», ο εκπαιδευτικός μπορεί να προτρέψει τους μαθητές να σκεφτούν και να επιλέξουν σε ομάδες ένα συγκεκριμένο θέμα που σχετίζεται με τα ζώα και τον κόσμο τους (για παράδειγμα «Η ζωή στη ζούγκλα» ή «Μια πολιτική αρκούδα στη Σαχάρα»).

Πηγές για περαιτέρω μελέτη

Αδελφοί Γκριμ (1998). *Η Συναυλία των Ζώων*. Άγκυρα.

Έργο τέχνης του Πάμπλο Πικάσο «Παιδί και περιστέρι». [Μπορείτε να δείτε το έργο εδώ.](#)

Έργο τέχνης του Πάμπλο Πικάσο «Γκερνίκα». [Μπορείτε να μάθετε περισσότερα για το έργο εδώ.](#)

Ιστότοπος «Σκύλοι Οδηγοί Ελλάδας». [Επισκεφτείτε τον ιστότοπο εδώ.](#)

Καραμήτρου, Χ. (2018). *Σαν Αλ Σουρ και Κοκτώ*. Ακυβέρνητες Πολιτείες.

Μακλάφλιν, Ό. (2019). *Η αγκαλιά*. Μεταίχμιο.

Όργουελ, Τ. & Μακρόπουλος, Μ. (2021). *Η φάρμα των ζώων*. Διόπτρα.

ΘΕΜΑ ΤΡΙΤΟ. Μπαίνουμε σε ρόλο και κάνουμε κάτι. Μετά σκέφτομαι όσα κάναμε

Μάθημα 6ο

Τίτλος μαθήματος 6: Εμφυχώνουμε την ομάδα μας

Σύντομη περιγραφή μαθήματος

Το μάθημα εστιάζει στην ενίσχυση της ομαδικότητας, της συνεργασίας και της φαντασίας μέσω ασκήσεων που σχετίζονται με τις γιορτινές μέρες του χειμώνα και τα Χριστούγεννα. Μέσα από τα θεατρικά παιχνίδια και τις προτεινόμενες δραστηριότητες, οι μαθητές καλούνται να αντιδράσουν με το σώμα, την κίνηση και την έκφρασή τους με βάση θεματικές και λέξεις που σχετίζονται με τις γιορτινές μέρες. Οι μαθητές έρχονται σε επαφή με την ομαδική δημιουργία και αναπτύσσουν τη φαντασία τους, φτιάχνοντας με τα σώματά τους μηχανές που έχουν συγκεκριμένες λειτουργίες. Το μάθημα προάγει τη φαντασία, την αποκλίνουσα σκέψη και τη συνεργασία στο πλαίσιο της τάξης, ενθαρρύνοντας τους μαθητές να εκφράσουν τα συναισθήματά τους λεκτικά και μη λεκτικά και να εργαστούν συλλογικά.

Στάδια μαθήματος

Τι συμβαίνει;

Οι μαθητές εισάγονται στο θέμα του μαθήματος μέσα από τη γραφιστική απεικόνιση των ηρώων, οι οποίοι βρίσκονται δίπλα σε ένα γιορτινό δέντρο. Ο διάλογος των ηρώων αποτυπώνει τον ενθουσιασμό τους για τις γιορτές και στοχεύει στη δημιουργία ενός εορταστικού κλίματος στην τάξη.

Αυλαία... και πάμε!

Οι μαθητές, παρατηρώντας τους ήρωες και τον διάλόγό τους, έρχονται σε επαφή με τα προσδοκώμενα αποτελέσματα του μαθήματος. Ο διάλογος των ηρώων ενθαρρύνει τους μαθητές να συζητήσουν σχετικά με τα συναισθήματά τους κατά τις γιορτινές ημέρες και τα Χριστούγεννα και τους προετοιμάζει για τις επόμενες δραστηριότητες, οι οποίες περιλαμβάνουν κίνηση και ρυθμό.

Ας ζεσταθούμε

Οι μαθητές συμμετέχουν σε ασκήσεις και παιχνίδια που προάγουν τη σωματική κίνηση και έκφραση, την επικοινωνία και τη συνεργασία εντός της ομάδας. Στην άσκηση «Κινούμαστε και αισθανόμαστε», οι μαθητές κινούνται και αντιδρούν με τον τρόπο που επιθυμούν σε λέξεις σχετικές με τα Χριστούγεννα και τις γιορτές (παραδείγματα λέξεων: διακοπές, Αϊ-Βασίλης κ.ά.). Στην άσκηση «Εμπρός όλοι να...», ένας μαθητής προτείνει μια κίνηση ή μια στατική εικόνα

(πρόσωπο ή αντικείμενο) σχετική με τα Χριστούγεννα και τις γιορτές, την οποία ακολουθούν οι συμμαθητές. Στην άσκηση «Μουσικά αγάλματα», οι μαθητές κινούνται ελεύθερα ενώ παίζει μουσική. Όταν η μουσική σταματάει, παγώνουν σε στάσεις που τους θυμίζουν τα Χριστούγεννα και τις γιορτές.

Ας οργανωθούμε!

Οι μαθητές, μετά την προτροπή της Νόνας της Χελώνας, προετοιμάζονται για την ανάληψη μιας ομαδικής εργασίας, δηλαδή για τη δημιουργία και ανάπτυξη μιας ομαδικής μηχανής με συγκεκριμένη λειτουργία. Στο στάδιο αυτό, οι μαθητές κατανοούν τη σημασία της συνεργασίας με τους συμμαθητές και της έμπνευσης που παρέχει ο ένας στον άλλο εντός της τάξης.

Ξεκινάμε!

Οι μαθητές ενεργοποιούν τη φαντασία τους και μαθαίνουν να εργάζονται σε ομάδες, ορίζουν ρόλους και αποτυπώνουν τις ιδέες τους μέσω ζωγραφικής απεικόνισης των έργων τους. Στην άσκηση «Δημιουργία γιορτομηχανής», με βάση τις σχετικές οπτικές απεικονίσεις, οι μαθητές, σε ομάδες, φτιάχνουν γιορτομηχανές οι οποίες κατασκευάζουν, τυλίγουν, μεταφέρουν γιορτινά δώρα, μηχανές οι οποίες φτιάχνουν γλυκά κ.ά. Οι μαθητές ορίζουν τον ρόλο που θα έχει ο καθένας στη νέα μηχανή, βρίσκουν τις σωματικές κινήσεις, τους ήχους και τη στάση του σώματος, και η μηχανή μπαίνει σε λειτουργία. Κάθε ομάδα παρουσιάζει τη δική της γιορτομηχανή στις άλλες ομάδες. Η κατανόηση της άσκησης ενισχύεται με τη διάδραση με το σχετικό ΨΜΑ. Στην άσκηση «Τα προϊόντα της γιορτομηχανής», οι μαθητές, ανάλογα με την ομάδα στην οποία ανήκουν, σχεδιάζουν ζωγραφικά έργα, δηλαδή τα προϊόντα των γιορτομηχανών που δημιούργησαν.

Στον κύκλο της ομάδας

Οι μαθητές καλούνται να αναστοχαστούν μη λεκτικά σχετικά με το μάθημα, σχεδιάζοντας στο πλαίσιο τις εμπειρίες και τις εντυπώσεις τους και εκφράζοντας όλα όσα τους έμειναν από τις προηγούμενες ασκήσεις.

Κοίτα τι ανέβασα!

Οι μαθητές δίνουν ονόματα στις γιορτομηχανές που δημιούργησαν, τραβούν φωτογραφίες και τις αναρτούν στο ψηφιακό πορτφόλιο της τάξης, δημιουργώντας μια ψηφιακή ανάμνηση και ενισχύοντας την αίσθηση της συλλογικής προσπάθειας και δημιουργίας.

Διδακτικές σημειώσεις

Κατά την εφαρμογή του μαθήματος, φροντίζουμε για τη δημιουργία ενός εορταστικού κλίματος εντός της τάξης, στοιχείο το οποίο θα τους βοηθήσει να εμπλακούν ενεργά στις ασκήσεις. Για τις ασκήσεις του σταδίου «Ας ζεσταθούμε», ενθαρρύνουμε όλους τους μαθητές να προτείνουν κινήσεις και δίνουμε την ευκαιρία σε κάθε έναν να εκφράσει τη δημιουργικότητά του κατά τη διάρκεια των δράσεων. Στην άσκηση «Δημιουργία γιορτομηχανής», ενθαρρύνουμε τους μαθητές να συνεργαστούν, ακούγοντας τις ιδέες και τις προτάσεις των συμμαθητών τους. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να τονίσει πως ο καθένας έχει διαφορετικές ιδέες και προτάσεις, καθώς και τη σημασία του σεβασμού και της δοκιμής διαφόρων προτάσεων πριν καταλήξουν στην τελική μορφή της γιορτομηχανής. Προσαρμόζουμε τις ασκήσεις ανάλογα με τη σύσταση της ομάδας μας, για παράδειγμα για την άσκηση «Μουσικά αγάλματα», αντί για ήχο, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε οπτικά ερεθίσματα, όπως χρωματιστές καρτέλες που τις κινούμε με το χέρι ή φως που αναβοσβήνει, ώστε να δείξουμε πότε οι μαθητές πρέπει να κινούνται ή να σταματούν.

Επέκταση μαθήματος

Στο πλαίσιο της επέκτασης του μαθήματος, για την άσκηση «Κινούμαστε και αισθανόμαστε», ο εκπαιδευτικός μπορεί να θέσει ένα συγκεκριμένο θέμα και να καλέσει τους μαθητές να προτείνουν λέξεις σχετικά με το εν λόγω θέμα. Για παράδειγμα, αν το θέμα της δραστηριότητας είναι «Τα κάλαντα», οι λέξεις που θα προτείνουν οι μαθητές θα κινούνται γύρω από τη διαδικασία αυτή (π.χ. τρίγωνο, τραγούδι κ.ά.). Κατά την άσκηση «Δημιουργία γιορτομηχανής», ο εκπαιδευτικός μπορεί να προτείνει στους μαθητές να αποτυπώσουν σε ζωγραφικά έργα τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν οι γιορτομηχανές που δημιούργησαν. Στην ίδια άσκηση, οι μαθητές σε ομάδες μπορούν να κατασκευάσουν με απλά ανακυκλώσιμα υλικά τις γιορτομηχανές. Στην άσκηση «Εμπρός όλοι να...», ο εκπαιδευτικός μπορεί, αφού οι μαθητές χωριστούν σε ομάδες, να προτείνει συγκεκριμένο θέμα (π.χ. Τα ξωτικά που φτιάχνουν τα δώρα) και να ζητήσει από τους μαθητές να δημιουργήσουν μια παγωμένη εικόνα, ή μια σειρά παγωμένων εικόνων (ανάλογα με την ομάδα, ο εκπαιδευτικός μπορεί να προτείνει τη δημιουργία τριών παγωμένων εικόνων ως αρχή, μέση, τέλος μιας ιστορίας).

Πηγές για περαιτέρω μελέτη

Dickens, C. (2003). *Χριστουγεννιάτικη ιστορία*. Παπαδόπουλος.

Έργο τέχνης του Νικηφόρου Λύτρα «Σπουδή για τον πίνακα “Κάλαντα”». [Μάθετε περισσότερα για το έργο εδώ.](#)

Έργο τέχνης του Πίτερ Μπρίγκελ του Πρεσβύτερου «Απογραφή της Βηθλεέμ [Μπορείτε να δείτε το έργο εδώ.](#)

Ποίημα του Κώστα Καρυωτάκη «Χιόνι». Διαθέσιμο [Διαβάστε το ποίημα εδώ.](#)

Τριβιζάς, Ε. (2012). *Το ποντικάκι που ήθελε να αγγίξει ένα αστεράκι*. Μεταίχιμο.

Τριβιζάς, Ε. (2012). *Ένα ελατάκι για τον Τάκη. Μια χριστουγεννιάτικη ιστορία*. Μεταίχιμο.

Μάθημα 7ο

Τίτλος μαθήματος 7: Παίζουμε στο θεατρικό παιχνίδι

Σύντομη περιγραφή μαθήματος

Το μυθοπλαστικό πλαίσιο του μαθήματος αφορά τον κύκλο των εποχών. Στόχος του συγκεκριμένου μαθήματος είναι τα παιδιά να «παίξουν» στο πλαίσιο της ομάδας, αναπτύσσοντας ταυτόχρονα διαπροσωπική επικοινωνία. Επιπροσθέτως, ανάμεσα στους στόχους συγκαταλέγονται η επινόηση και αναμόρφωση μυθοπλαστικών περιβαλλόντων, καθώς και η αισθησιοκινητική/σωματική έκφρασή τους. Τέλος, η δημιουργική εξερεύνηση σκηνικών καταστάσεων σε θεατρικό ρόλο, αλλά πρωτίστως η εξοικείωσή τους με τα βήματα και τη ροή του θεατρικού παιχνιδιού αποτελούν τις κυρίαρχες επιδιώξεις.

Στάδια μαθήματος

Τι συμβαίνει;

Στην εισαγωγή του μαθήματος, δίνεται το μυθοπλαστικό πλαίσιο και η βασική διλημματική κατάσταση, καθώς οι πρωταγωνιστές της ιστορίας, Νουρ και Νικήτας, αντιλαμβάνονται πως ο καιρός είναι ασυνήθιστα ζεστός, αν και είναι χειμώνας. Αποφασίζουν λοιπόν να ζητήσουν τη βοήθεια της Νόνας της Χελώνας προκειμένου να γνωρίσουν καλύτερα τις εποχές. Με αυτόν τον τρόπο η ομάδα εντάσσεται στο θέμα και αναγνωρίζει την ανάγκη να πράξει και να στοχαστεί πάνω σε μία –όπως φαίνεται– προβληματική κατάσταση. Η εισαγωγή εδώ λειτουργεί ως ένα έναυσμα προκειμένου να ενισχυθεί η συμμετοχή των παιδιών και να ενδυναμωθεί η διανοητική, συναισθηματική, αλλά και αξιολογική συμμετοχή τους στη διαδικασία.

Αυλαία... και πάμε!

Στο σημείο αυτό διατυπώνεται η στόχευση του μαθήματος. Βασικός σκοπός είναι τα παιδιά να επινοήσουν και να συμμετάσχουν σε σκηνικές δράσεις που θα περιλαμβάνουν φαντασία, παιχνίδι και αυτοσχεδιασμούς, ενώ ταυτόχρονα καλούνται να συνυπάρξουν και να εκφραστούν στο πλαίσιο της ομάδας. Πιο συγκεκριμένα, στο στάδιο αυτό διευκρινίζονται οι στόχοι στα μέλη της ομάδας που θα κληθούν να παίξουν, να ψάξουν, να φανταστούν και να μάθουν.

Καλλιεργείται έτσι ένα θετικό κλίμα που ενισχύει τον αυθορμητισμό και την εμπιστοσύνη και καλεί τα παιδιά, μέσα από την αναδημιουργία καταστάσεων και τη λειτουργία του θεατρικού ρόλου, να αναπτυχθούν ψυχοσυναισθηματικά και ψυχοκοινωνικά.

Ας ζεσταθούμε

Η έκφραση και η επικοινωνία χαρακτηρίζουν τις ασκήσεις/δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στο συγκεκριμένο στάδιο, το οποίο αντιστοιχεί στην Α΄ Φάση του Θεατρικού Παιχνιδιού: «Απελευθέρωση & δημιουργία ομάδας» και η οποία περιλαμβάνει ψυχοκοινωνικές, ψυχοκινητικές και δραματικές δραστηριότητες.

Η πρώτη δραστηριότητα αφορά παιχνίδι με παντομίμα, το οποίο μπορεί να αναπτυχθεί με έναυσμα τόσο το κείμενο όσο και το Ψηφιακό Μαθησιακό Αντικείμενο «Μου αρέσει η εποχή...» που έπεται. Τα παιδιά καλούνται να περιγράψουν με κίνηση μια εποχή, καθώς επίσης και τον λόγο ή τη δραστηριότητα που χαρακτηρίζει αυτή την εποχή ως την «αγαπημένη» τους. Η δεύτερη δραστηριότητα αφορά παιχνίδι σωματικής κίνησης και έκφρασης που βασίζεται στις διαφορετικές κλιματικές συνθήκες («Περπατάμε σαν να κρυώνουμε... σαν να ζεσταινόμαστε πολύ... σαν να έχει έντονο αέρα...»). Η τρίτη δραστηριότητα αφορά άσκηση οπτικοποίησης που αναπτύσσεται πάνω στο βιβλιοτετράδιο, κατά την οποία τα παιδιά καλούνται να χρωματίσουν τα περιγράμματα που τους δίνονται, προσδίδοντας ανθρώπινα χαρακτηριστικά στις τέσσερις εποχές.

Ας οργανωθούμε!

Στο συγκεκριμένο στάδιο επιδιώκεται η κατανόηση των εννοιών, αλλά και των δραστηριοτήτων που πρόκειται να αναπτυχθούν στη συνέχεια. Στην ομάδα δηλώνεται με τρόπο άμεσο ότι τα παιδιά συμμετέχουν στη διαδικασία ενός θεατρικού παιχνιδιού.

Ξεκινάμε!

Το στάδιο αυτό αναπτύσσεται πάνω στην ίδια θεματολογία των τεσσάρων εποχών και εντός αυτού περιλαμβάνεται τόσο η 2η φάση του Θεατρικού Παιχνιδιού «Αναδημιουργία ρόλων και καταστάσεων», όσο και η 3η φάση του Θεατρικού Παιχνιδιού «Σκηνική αυτοσχέδια δράση». Αρχικά, τα παιδιά παρακινούνται να δοκιμάσουν αυτοσχεδιασμούς στους οποίους οι εποχές παρουσιάζουν τον εαυτό τους, διηγούνται τις ιστορίες τους και εξηγούν τους λόγους που έχουν τόσο πολύ μπερδευτεί. Κατόπιν, μέσα από δοκιμές, αλλαγές και πειραματισμούς καλούνται να σταθεροποιήσουν τους αυτοσχεδιασμούς τους και να τους παρουσιάσουν στην υπόλοιπη τάξη.

Στον κύκλο της ομάδας

Το συγκεκριμένο βήμα αντιστοιχεί στην ανάπτυξη της 4ης φάσης του Θεατρικού Παιχνιδιού «Αποτίμηση του εργαστηρίου». Μετά από συζήτηση Στον κύκλο της ομάδας τα παιδιά καλούνται να προβούν σε ομαδική εικονογράφηση εμπειριών και καταστάσεων (σε χαρτί του μέτρου) που βίωσαν κατά τη διάρκεια του Θεατρικού Παιχνιδιού, ανάλογα με τον ρόλο της εποχής στον οποίο αυτοσχεδίασαν. Πριν από την ομαδική εικονογράφηση και εφόσον η ομάδα το επιτρέπει, θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν επιπλέον θεατρικές τεχνικές ως αξιολογικές τεχνικές (καρέκλα των αποκαλύψεων, περίγραμμα του ήρωα κ.ά.) με κέντρο ενδιαφέροντος τις τέσσερις εποχές. Οι μαθητές μπορούν ακόμα ατομικά να αξιοποιήσουν το πλαίσιο που δίνεται στο βιβλιοτετράδιό τους.

Κοίτα τι ανέβασα!

Το συγκεκριμένο στάδιο οδηγεί στον εμπλουτισμό του ψηφιακού αποθετηρίου και βρίσκεται εκτός των φάσεων του Θεατρικού Παιχνιδιού. Τα παιδιά μπορούν να φωτογραφίσουν τόσο τα ατομικά τους έργα, όσο και την ομαδική εικονογράφηση στην οποία προχώρησαν και να την αναρτήσουν στην ψηφιακή τους τάξη (portfolio). Με αυτόν τον τρόπο δίνεται χώρος ανάπτυξης των μεταγνωστικών δραστηριοτήτων κάθε μαθητή, καθώς η απεικόνιση αφορά σκέψεις, λανθάνουσες ιδέες και συναισθήματα που γεννήθηκαν, εκφράστηκαν ή διερευνήθηκαν κατά το προηγούμενο στάδιο ανάπτυξης.

Διδακτικές σημειώσεις

Θα ήταν σημαντικό η σχολική αίθουσα να έχει αναδιαμορφωθεί κατάλληλα πριν από την έναρξη του μαθήματος, παραμερίζοντας τα θρανία και τις καρέκλες και δημιουργώντας αρκετό χώρο για την ανάπτυξη του Θεατρικού Παιχνιδιού. Κατά το στάδιο «Παιχνίδια - Ασκήσεις» έχουν επιλεγεί δραστηριότητες που αξιοποιούν τόσο τη σωματική έκφραση όσο και την εικαστική δημιουργία, κατάλληλες να προσαρμοστούν στις εκάστοτε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές ανάγκες. Το πρώτο ΨΜΑ «Μου αρέσει η εποχή...» μπορεί να λειτουργήσει ως έναυσμα και κάλεσμα των παιδιών για συμμετοχή και έκφραση, ενώ το ΨΜΑ «Παίζουμε με τις εποχές» μπορεί να λειτουργήσει ως αφορμή για παρατήρηση και περαιτέρω συζήτηση. Κατά την «Εκμάθηση Στόχων και Τεχνικών» μπορεί να γίνει λόγος λίγο πιο αναλυτικά για τα συγκεκριμένα στάδια που περιλαμβάνει ένα θεατρικό παιχνίδι. Κατά το στάδιο «Εφαρμογή Μεθόδων και Τεχνικών» είναι δυνατόν –εφόσον ο συνολικός αριθμός των παιδιών της τάξης το επιτρέπει– να χωριστούν σε ομάδες των τεσσάρων (ένα παιδί για κάθε εποχή) ή σε τέσσερις διαφορετικές

ομάδες (μία ομάδα για κάθε εποχή) προκειμένου να παρουσιάσουν από κοινού τους αυτοσχεδιασμούς τους. Στο έκτο στάδιο «Αναστοχαστικός διάλογος - Αξιολογικές τεχνικές», είναι σημαντικό να έχει υπάρξει μέριμνα για εύρεση των απαραίτητων υλικών (χαρτί του μέτρου, μαρκαδόροι, ξυλομπογιές κ.ά.).

Επέκταση μαθήματος

Η γενική θεματολογία των τεσσάρων εποχών αποτελεί πρόσφορο έδαφος για ανάπτυξη ποικίλων διαθεματικών δραστηριοτήτων, αλλά και για πολλές περιβαλλοντικές και οικολογικές προεκτάσεις. Το συγκεκριμένο μάθημα επιδιώκει να δώσει από τη στιγμή της έναρξής του αυτό το ερέθισμα, παρουσιάζοντας τις εποχές «μπερδεμένες» και παραπέμποντας έμμεσα στην κλιματική αλλαγή. Ανάλογα με τη δυναμική και τα ενδιαφέροντα της ομάδας, θα μπορούσαν παράλληλα να αξιοποιηθούν, κατά τους αυτοσχεδιασμούς, μουσικά αποσπάσματα από το μνημειώδες έργο «Τέσσερις Εποχές» του Antonio Vivaldi, καθώς και ο γνωστός πίνακας «Τέσσερις Εποχές» του Γιάννη Τσαρούχη. Θα ήταν σημαντικό να δοθεί βαρύτητα στους ήχους, στα χρώματα, αλλά και στις «γεύσεις» των εποχών, προκειμένου να αξιοποιηθούν όσο το δυνατόν περισσότερο οι αισθήσεις των παιδιών και να συνδέσουν το θέμα με την καθημερινή τους ζωή και εμπειρία. Τέλος, το συγκεκριμένο μάθημα θα μπορούσε να λειτουργήσει ως αφορμή για την έναρξη δημιουργίας ενός φυτολογίου της τάξης.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Τσαρούχης, Γ. (1969). *Τέσσερις Εποχές* (λάδι σε πανί, 160 X 300 εκ., ανήκει στη συλλογή του Κ. Δοξιάδη). Αποθετήριο Ανέμη. [Περισσότερα για το έργο εδώ](#).
Vivaldi, A. (1718-1720). *Τέσσερις Εποχές* (μουσική σύνθεση). [Ακούστε το έργο εδώ](#).

Πηγές για περαιτέρω μελέτη

Μανδηλαράς, Φ. (2011). *Δήμητρα και Περσεφόνη*. Παπαδόπουλος.
Teckentrup, B. (2017). *Όλες οι εποχές του χρόνου σε ένα δέντρο*. Τζιαμπίρης-Πυραμίδα.
Wilde, O. (2006). *Ο εγωιστής γίγαντας*. Κέδρος.

Μάθημα 8ο

Τίτλος μαθήματος 8: Ερευνούμε στη διερευνητική δραματοποίηση

Σύντομη περιγραφή μαθήματος

Σε αυτό το μάθημα, τα παιδιά έρχονται σε επαφή με τους μύθος του Αισώπου και συγκεκριμένα με τον μύθο «Ο ποντικός του χωριού και ο ποντικός της πόλης», μέσω της διερευνητικής δραματοποίησης και των τεχνικών της. Η στοχαστική σκέψη, οι παιγνιώδεις δραστηριότητες, η αυτοσχέδια και οργανωμένη σκηνική δράση συμβάλλουν στην ουσιαστική κατανόηση

οποιασδήποτε μορφής κειμένου. Παράλληλα, στο πλαίσιο του θεατρικού ρόλου, μέσα από τη διερεύνηση, τα παιδιά κατανοούν την κοινωνικοπολιτική πραγματικότητα. Ειδικότερα, μέσα από τον συγκεκριμένο μύθο του Αισώπου, η ομάδα πραγματεύεται ζητήματα διαβίωσης σε αστικό περιβάλλον και σε χωριό.

Στάδια μαθήματος

Τι συμβαίνει;

Στην εισαγωγή του μαθήματος, οι κεντρικοί ήρωες του βιβλίου, στο πλαίσιο παιγνιώδους κουβέντας ανταλλάσσουν απόψεις για τους τρόπους που μπορούν να ζωντανέψουν έναν μύθο του Αισώπου. Με αφορμή αυτό το έναυσμα, ο εκπαιδευτικός συζητά με την ομάδα για τους τρόπους που ένα μη θεατρικό κείμενο μπορεί να γίνει κείμενο για τη σκηνή, μέσω της διερεύνησης και του στοχασμού σε θεατρικό ρόλο.

Αυλαία... και πάμε!

Στο δεύτερο στάδιο, μέσα από τη συζήτηση των ηρώων δίνονται τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, προσαρμοσμένα στην ηλικία της τάξης μας. Τα παιδιά, μέσα από τη διερεύνηση και τον αναστοχασμό σε ρόλο, θα γνωρίσουν την ιστορία των δύο ποντικών και, μέσω των δραστηριοτήτων που θα ακολουθήσουν, θα βοηθήσουν τον ποντικό να πάρει μία απόφαση.

Ας ζεσταθούμε

Το τρίτο βήμα αποτελεί το εισαγωγικό στάδιο της διερευνητικής δραματοποίησης. Μέσω των δραστηριοτήτων που ακολουθούν, επιδιώκεται η δημιουργία ατμόσφαιρας ομάδας, η καλλιέργεια της παρατηρητικότητας, η σωματική έκφραση μέσω της κίνησης και η συγκέντρωση της προσοχής.

1η δραστηριότητα «Περπατάμε στον χώρο... σαν ποντίκια!». Τα παιδιά με παρότρυνση του εκπαιδευτικού καλούνται να κινηθούν στο χώρο σαν να είναι ποντίκια. Δίνεται η δυνατότητα να δοθούν διαφορετικές οδηγίες στην ομάδα. Ενδεικτικά, περπατάμε στον χώρο σαν ποντίκια που παίζουν, σαν ποντίκια που τους κυνηγάει ένας γάτος, σαν ποντίκια που προσπαθούν να κρυφτούν.

2η δραστηριότητα «Παίρνουμε τα τυριά του γάτου». Σε αυτό το παιχνίδι ένα παιδί σε ρόλο γάτου βρίσκεται σε έναν οριοθετημένο χώρο στο κέντρο της αίθουσας. Ο χώρος μπορεί να οριοθετηθεί με κάποιο ύφασμα ή με χαρτοταινία. Μέσα σε αυτόν τον χώρο υπάρχουν διάφορα αντικείμενα που έχουμε συμφωνήσει με την ομάδα εξ αρχής ότι θα θεωρούνται τυριά. Τα

υπόλοιπα παιδιά σε ρόλο ποντικών βρίσκονται έξω από τον οριοθετημένο χώρο. Στόχος του παιχνιδιού είναι τα ποντίκια να πιάσουν τα τυριά, χωρίς να τους πιάσει ο γάτος. Οι παίκτες που παριστάνουν τα ποντίκια δεν έχουν το δικαίωμα να πατήσουν μέσα στον κύκλο, παρά μόνο να πιάσουν τα τυριά απλώνοντας τα χέρια τους. Σε περίπτωση που ο γάτος ακουμπήσει κάποιο ποντίκι, τότε το ποντίκι βγαίνει εκτός παιχνιδιού.

3η δραστηριότητα «Στη φωλιά του ποντικού». Ένα παιδί από την ομάδα ορίζεται ως γάτα και ένα άλλο ως ποντίκι. Τα υπόλοιπα παιδιά πιάνονται χέρι χέρι σε τριάδες, οι οποίες θεωρούνται ως φωλιά. Η γάτα πρέπει να πιάσει το ποντίκι. Ο παίκτης που ορίστηκε ως ποντίκι, για να σωθεί από τη γάτα, μπορεί να βρει φωλιά πιάνοντας το χέρι ενός παιδιού οποιαδήποτε τριάδας. Έχοντας ως περιορισμό ότι φωλιά θεωρείται αυστηρά η τριάδα, με την έλευση του ποντικού και τη δημιουργία τετράδας, ο παίκτης που βρίσκεται στην άλλη άκρη της «φωλιάς» πρέπει να βγει από τη φωλιά και να γίνει εκείνος ποντικός.

Ας οργανωθούμε!

Οι ήρωες του βιβλίου αναφέρουν με εύληπτο και παιγνιώδη τρόπο τις μεθόδους και τις τεχνικές που θα αξιοποιηθούν στη συνέχεια του μαθήματος. Η γνωριμία και η επαφή με τον μύθο του Αισώπου «Ο ποντικός του χωριού και ο ποντικός της πόλης», καθώς και η σε βάθος διερεύνηση των ηρώων θα πραγματοποιηθεί με τη διερευνητική δραματοποίηση και τις τεχνικές της. Παράλληλα, μέσα από την αξιοποίηση του ψηφιακού μαθησιακού αντικειμένου, τα παιδιά έρχονται σε επαφή με το έργο, προσεγγίζοντας με αυτόν τον τρόπο το δεύτερο στάδιο της διερευνητικής δραματοποίησης, αυτό της γνωριμίας με το αρχικό περιβάλλον.

Ξεκινάμε!

Σε αυτό το στάδιο, η ομάδα έρχεται σε επαφή με το τρίτο στάδιο της διερευνητικής δραματοποίησης, τη δημιουργία του θεατρικού - νέου περιβάλλοντος. Αρχικά γίνονται στην ομάδα οι πρώτες επισημάνσεις για την εξέλιξη της ιστορίας. Ενδείκνυται η συζήτηση μεταξύ των μελών της ομάδας για τον χώρο και τον χρόνο της ιστορίας, για τα κίνητρα των ποντικών και για τις σχέσεις που διακρίνουμε μεταξύ των ηρώων. Κατόπιν, με αφορμή το κείμενο του βιβλίου, η ομάδα σε ρόλο ποντικών καλείται να αναπαραστήσει τη σκηνή στην πόλη, όπου ο γάτος εμφανίζεται και κυνηγά τα ποντίκια. Κατά τη διάρκεια της αισθησιοκινητικής δράσης, ο εκπαιδευτικός μπορεί, με το χτύπημα ενός μουσικού οργάνου, να ζητήσει από τα παιδιά να μείνουν ακίνητα και να τα ρωτήσει πράγματα για τον ρόλο τους. Πώς νιώθουν εκείνη τη στιγμή; Ποιοι είναι; Φαντάζονταν έτσι τη ζωή στην πόλη; Μέσω της ανίχνευσης της σκέψης αλλά και της

κατάστασης που βιώνουν, επιτυγχάνεται η εμπάθунση στην ιστορία. Αυτά μπορούν να αποτυπωθούν και με εποπτικό τρόπο, μέσα από μία ζωγραφιά στο πλαίσιο του βιβλίου.

Η 1η διαμορφωτική αξιολόγηση γίνεται μέσω του διαδρόμου συνείδησης που ακολουθεί, με ερώτημα τι πρέπει να κάνει τελικά ο ποντικός. Να μείνει στην πόλη ή στο χωριό; Για τη διευκόλυνση των παιδιών, μπορεί να αξιοποιηθεί το ΨΜΑ «Ζωή στην πόλη ή στο χωριό». Στη συνέχεια, μέσω αυτοσχεδιασμού τα παιδιά διαμορφώνουν την ιστορία σύμφωνα με τις επιλογές τους. Ακολουθεί η 2η διαμορφωτική αξιολόγηση μέσω της καρέκλας των αποκαλύψεων. Στη συνέχεια, γίνεται η σκηνική παρουσίαση του νέου δραματικού κειμένου που έχει δημιουργηθεί από τα παιδιά.

Στον κύκλο της ομάδας

Τα παιδιά, μέσα από την αξιοποίηση της τεχνικής «Μανδύας του ειδικού», αποτιμούν όσα διερεύνησαν σε άλλους ρόλους. Σε αυτό το στάδιο, τα παιδιά δεν έχουν τους ρόλους που είχαν πριν, αλλά τον ρόλο κάποιου ειδικού. Ενδεικτικά, μπορούν να υποδυθούν τον ρόλο κάποιου περιβαλλοντολόγου για να μιλήσουν για τους κινδύνους που μπορεί να έχει το αστικό περιβάλλον για ένα ζώο. Προτείνεται οι ρόλοι αυτοί να προσδιοριστούν από τον εκπαιδευτικό, με βάση τη διαδικασία που έχει προηγηθεί και στα σημεία που εστίασε η κάθε ομάδα. Με αυτή τη δραστηριότητα καλλιεργούνται οι μεταγνωστικές δεξιότητες των παιδιών στο πλαίσιο στοχαστικής αυτοαξιολόγησης.

Κοίτα τι ανέβασα!

Στην ενότητα αυτή, προτείνεται τα παιδιά να ψάξουν εικόνες από το διαδίκτυο σχετικά με το πού θα ήθελαν να ζήσουν τα ποντίκια και να τις ανεβάσουν στην ψηφιακή τους τάξη.

Διδακτικές σημειώσεις

Η εφαρμογή των σταδίων ανάπτυξης και των τεχνικών της διερευνητικής δραματοποίησης αποτελεί βασικό στοιχείο του συγκεκριμένου μαθήματος. Το κείμενο του σχολικού εγχειριδίου, καθώς και τα ψηφιακά μαθησιακά αντικείμενα λειτουργούν ως εναρκτήριο υλικό για την ανάπτυξη κάθε σταδίου. Με εύληπτο και σύντομο τρόπο, προσαρμοσμένο στις ανάγκες των μαθητών, δίνεται η δυνατότητα στον εκπαιδευτικό για αναπροσαρμογή δραστηριοτήτων, έτσι ώστε να μπορεί το μάθημα να ανταποκριθεί σε κάθε είδους ομάδα και συνθήκη, εστιάζοντας όμως πάντα στα στάδια της διερευνητικής δραματοποίησης. Ενδεικτικά, ο εκπαιδευτικός μπορεί αντί να αξιοποιήσει το ψηφιακό μαθησιακό αντικείμενο «Ο μαγικός κόσμος της ιστορίας», να

υλοποιήσει την επαφή με το έργο στο στάδιο «Γνωριμία με το αρχικό περιβάλλον», μέσω ακρόασης της ιστορίας στα παιδιά από τον ίδιο. Μπορεί να αφηγηθεί τον μύθο του Αίσωπου και να διακόψει την αφήγηση στο σημείο όπου ο γάτος βλέπει τα ποντίκια. Μπορεί ακόμη η επαφή με το αρχικό ερέθισμα να γίνει μέσω εικαστικών ερεθισμάτων και, πιο συγκεκριμένα, αξιοποιώντας την εικονογράφηση κάποιου παραμυθιού.

Επέκταση μαθήματος

Η έννοια του στοχασμού και της διερεύνησης που χαρακτηρίζουν τη διερευνητική δραματοποίηση δίνουν αρκετό υλικό που θα μπορούσε να αξιοποιηθεί με πολλούς τρόπους. Αρχικά, οι σκέψεις των ηρώων από τις δραστηριότητες «διάδρομος της συνείδησης» και «καρέκλα των αποκαλύψεων» μπορούν να ηχογραφηθούν και να αποτελέσουν μία σειρά μονολόγων ως αυτόνομο ηχητικό θέατρο. Παράλληλα δίνεται η δυνατότητα αυτοτελούς θεατρικής δράσης με τη χρήση μεικτών τεχνικών θεάτρου, συμβατικού και ψηφιακού. Ενδεικτικά, τα ηχητικά αρχεία από τις ηχογραφήσεις των μαθητών σε ρόλο μπορούν να ενσωματωθούν σε προγράμματα παρουσίασης τύπου powerpoint, με συνοδεία εικόνων που θα έχουν δημιουργηθεί από τα παιδιά. Κάθε slide με τη χρήση προβολέα μπορεί να παίξει τον ρόλο ψηφιακής σκηνογραφίας. Παράλληλα, τα παιδιά μπορούν να παίξουν αξιοποιώντας τεχνικές, όπως η παντομίμα. Έτσι μπορεί να υπάρξει ένα σύντομης διάρκειας δρώμενο, με θέμα τις σκέψεις του ποντικού.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Walden, L. (2017). *Το ποντίκι της πόλης και το ποντίκι του χωριού*. Αθήνα: Τζιαμπίρης-Πυραμίδα.

Πηγές για περαιτέρω μελέτη

Αγγέλου, Α., & Σίνη, Ε. (2019). *Φίλοι πάνω κάτω*. Παπαδόπουλος.

Μπουμπούρη, Ρ. (2021). *Ο Αίσωπος και οι μύθοι του*. Ψυχογιός.

Πλειώνης, Δ. (2023). *Αίσωπος, φτου και βγαίνω*. ΚΑΠΑ Εκδοτική.

Μάθημα 9ο

Τίτλος μαθήματος 9: Δοκιμάζουμε θεατρικές τεχνικές

Σύντομη περιγραφή μαθήματος

Σύμφωνα με την πλοκή της ιστορίας του μαθήματος, η καμήλα αλλάζει σχολείο και καλείται να γνωριστεί με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριες, ξεπερνώντας την αμηχανία των πρώτων ημερών και το άγχος της αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος. Στόχος του μαθήματος είναι τα μέλη

της ομάδας, μέσω του θεατρικού ρόλου, να αντιμετωπίσουν μία κατάσταση που απαιτεί λύση, με αρμονικό τρόπο, μέσα από τον διάλογο.

Στάδια μαθήματος

Τι συμβαίνει;

Στο σημείο αυτό τίθεται το θέμα του μαθήματος και η διλημματική κατάσταση που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι ήρωες αλλά και οι μαθητές. Αναπολώντας τις δικές τους πρώτες μέρες στο σχολείο, ο Νικήτας και ο Πέντρο αναρωτιούνται πώς αντιμετώπισε η καμήλα την πρώτη μέρα στη νέα της τάξη. Με αυτόν τον τρόπο, η ομάδα έρχεται σε επαφή με το θέμα του μαθήματος, ενώ δίνεται η δυνατότητα στα μέλη της ομάδας να αναπτύξουν τις δικές τους απόψεις και να καταθέσουν τις δικές τους εμπειρίες σχετικά με το θέμα της αλλαγής σχολείου.

Αυλαία... και πάμε!

Στόχος του μαθήματος είναι οι μαθητές να κατανοήσουν τα γνωρίσματα και τα χαρακτηριστικά του ρόλου τους και να γνωρίσουν τις συνθήκες και τα κίνητρα των πράξεών τους. Παράλληλα να είναι σε θέση να δημιουργήσουν αυτοσχέδιες σκηνικές δράσεις, που να στηρίζονται στη φαντασία, στο πλαίσιο της ομάδας. Όλα τα παραπάνω επιτυγχάνονται μέσα από μία σειρά δραστηριοτήτων που βασίζονται σε θεατρικές τεχνικές και παρουσιάζονται επιγραμματικά και υπαινικτικά στα παιδιά στο συγκεκριμένο βήμα.

Ας ζεσταθούμε

Στο σημείο αυτό δίνονται δραστηριότητες για ζέσταμα και εξοικείωση της ομάδας.

1η Δραστηριότητα «Η καλή κουβέντα». Σε αυτή τη δραστηριότητα ένα παιδί παίρνει την μπάλα και τη δίνει σε κάποιο άλλο μέλος της ομάδας. Μόλις δώσει την μπάλα αναφέρει ένα θετικό χαρακτηριστικό που αντιπροσωπεύει τον συμπαίκτη του. Με αυτό το παιχνίδι καλλιεργείται η ετοιμότητα και η επικοινωνία μεταξύ των παιδιών. Παράλληλα, ενισχύεται το θετικό κλίμα.

2η Δραστηριότητα «Λέω το όνομά μου σαν να είμαι κάποιο ζώο». Στο συγκεκριμένο παιχνίδι, τα μέλη της ομάδας καλούνται να πουν το όνομά τους, αναπαριστώντας κάποιο ζώο. Η αναπαράσταση δύναται να γίνει από τα παιδιά με μίμηση στη φωνή ή ακόμη και κινητικά. Μέσω της συγκεκριμένης δραστηριότητας επιτυγχάνεται η εξοικείωση με τον θεατρικό ρόλο και τη θεατρική σύμβαση.

3η Δραστηριότητα «Κίνηση στον χώρο». Τα μέλη της ομάδας κινούνται στον χώρο με διάφορες συνθήκες. Σε πρώτη φάση μπορεί να δοθούν οδηγίες να κινηθούν σε διαφορετικές ταχύτητες (γρήγορα, αργά), ενώ στη συνέχεια να δοθούν συνθήκες που θα εστιάζουν στον δραματικό χώρο (σαν να βαδίζεις πάνω σε ένα σύννεφο, σαν να κολλάει το έδαφος) κ.λπ. Στην τελευταία φάση του παιχνιδιού δίνεται η προτροπή στα παιδιά να κινηθούν σαν να είναι κάποια ζώα (σαν να είσαι γάτα, σαν να είσαι ελέφαντας κ.ο.κ.) με στόχο να εισαγάγουμε τους μαθητές στους ρόλους του μαθήματος.

Ας οργανωθούμε!

Στο συγκεκριμένο στάδιο, αναφέρονται επιγραμματικά, μέσω του διαλογικού κειμένου, οι θεατρικές μέθοδοι και τεχνικές μέσω των οποίων θα μνηθούν στο δράμα οι μαθητές. Για το συγκεκριμένο μάθημα, θα αξιοποιηθούν το παιχνίδι ρόλου, οι κάρτες ρόλων και ο αυτοσχεδιασμός.

Ξεκινάμε!

Στο βήμα αυτό οι μαθητές δοκιμάζουν θεατρικές τεχνικές.

Παιχνίδι ρόλων: Στη συγκεκριμένη δραστηριότητα τα παιδιά υποδύονται τα ζώα και τους ανακοινώνεται από τον εκπαιδευτικό η έλευση μιας καινούριας συμμαθήτριας στην τάξη. Ο εκπαιδευτικός, σε ρόλο δασκάλου της τάξης, λειτουργεί ως συντονιστής της συζήτησης. Η ομάδα καλείται να συναποφασίσει πώς θα υποδεχτεί τη νέα συμμαθήτρια. Ο εκπαιδευτικός ενδεικτικά μπορεί να θέσει στην τάξη καθημερινά ζητήματα που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν με την έλευση της καινούργιας συμμαθήτριας στο σχολείο, όπως για παράδειγμα σε ποιο θρανίο θα καθίσει, ποιες θα είναι οι αρμοδιότητές της, ποιοι θα την ξεναγήσουν στο σχολείο.

Κάρτες ρόλων: Δίνεται σε κάθε παιδί μία κάρτα ρόλου, όπου αναγράφεται η στάση που θα έχει το ζώο που θα υποδυθεί προς την καινούργια συμμαθήτρια, την καμήλα. Για τη δημιουργία των καρτών προτείνεται κάθε μέλος της ομάδας να ζωγραφίσει σε ένα χαρτάκι τον ρόλο που θα υποδυθεί και στη συνέχεια ο εκπαιδευτικός να σημειώσει τα γνωρίσματα που θα έχει ο ήρωας, αλλά και τη στάση απέναντι στην καμήλα, όπως λ.χ. «ελέφαντας, ντροπαλός, ευαίσθητος, συμπαθεί την καμήλα και θέλει να τη γνωρίσει».

Αυτοσχεδιασμός: Αξιοποιώντας τους ρόλους, τα χαρακτηριστικά των ρόλων και τις στάσεις των ηρώων απέναντι στην καμήλα, η ομάδα αυτοσχεδιάζει. Στο πλαίσιο του κατευθυνόμενου αυτοσχεδιασμού, στην ολομέλεια ή σε μικρότερες ομάδες, τα παιδιά καλούνται να δημιουργήσουν τις δικές τους σκηνές. Παράλληλα, με την αξιοποίηση του ΨΜΑ «Τα

συναισθήματα της καμήλας», μπορούμε να οδηγηθούμε σε αλλαγές ρόλων μεταξύ των παιδιών. Στο τέλος, μέσω του σκηνικού αυτοσχεδιασμού, τα παιδιά παρουσιάζουν τις δικές τους ιστορίες. Με αυτή τη δραστηριότητα τα παιδιά ενισχύουν την επινόηση καταστάσεων, καλλιεργούν τη φαντασία τους και βρίσκουν λύσεις σε ένα ζήτημα με αρμονικό τρόπο.

Στον κύκλο της ομάδας

Σε αυτό το στάδιο, τα παιδιά δημιουργούν τους ήρωες της ιστορίας που έφτιαξαν, χρησιμοποιώντας πλαστελίνη και φτιάχνοντας ένα ομαδικό γλυπτό. Αυτή η ομαδική δραστηριότητα αποτελεί έναυσμα για αναστοχαστικό διάλογο. Ζητάμε από τα μέλη της ομάδας να δημιουργήσουν ως γλυπτό την πιο χαρακτηριστική στιγμή της ιστορίας που έφτιαξαν και παρουσίασαν. Ορισμένα από τα ερωτήματα που μπορεί να θέσει ο εκπαιδευτικός στην ομάδα είναι τα παρακάτω: Πώς φαντάζεστε από εδώ και πέρα την καμήλα στο σχολείο των ζώων; Τι δραστηριότητες πιστεύετε πως θα κάνουν όλοι μαζί; Με αυτό τον τρόπο τα παιδιά εμβαθύνουν περισσότερο στην ιστορία.

Κοίτα τι ανέβασα!

Με αφορμή τη δημιουργία της ιστορίας της καμήλας, προτρέπουμε τους μαθητές και τις μαθήτριες να ζωγραφίσουν, στο πλαίσιο του βιβλίου, τη δική τους παρέα στο σχολείο. Με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού ή ακόμη και των γονέων/κηδεμόνων στο σπίτι, αυτές οι ζωγραφιές μπορούν να ανέβουν σε μορφή φωτογραφίας στην ψηφιακή τάξη της ομάδας. Η δραστηριότητα αυτή λειτουργεί αναστοχαστικά και αποτελεί έναν τρόπο ανατροφοδότησης βασισμένο σε προσωπικές εμπειρίες των μαθητών.

Διδακτικές σημειώσεις

Η ένταξη σε μία σχολική τάξη κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς αποτελεί ένα σύνηθες φαινόμενο. Κάθε περίπτωση είναι ξεχωριστή, συνεπώς ορισμένα στάδια του μαθήματος μπορούν να αναδημιουργηθούν από τον εκπαιδευτικό με βάση τις ανάγκες της εκάστοτε ομάδας. Ενδεικτικά, τα κίνητρα των υπόλοιπων ζώων για τη στάση τους απέναντι στην καμήλα, που δίνονται μέσω των καρτών ρόλων, όπως και τα συναισθήματα της καμήλας, που δίνονται μέσω του ΨΜΑ, δύναται να αλλάξουν από τον εκπαιδευτικό.

Με τη συνεργασία του εκπαιδευτικού του τμήματος υποδοχής ΖΕΠ, το μάθημα θα μπορούσε να βοηθήσει τα παιδιά των συγκεκριμένων τμημάτων να ενταχθούν πιο ομαλά στη

σχολική τάξη. Έτσι λοιπόν η καμήλα θα μπορούσε να είναι από μία ξένη χώρα και οι υπόλοιποι ήρωες να συμβάλουν στην ομαλή ένταξή της στο νέο σχολικό περιβάλλον.

Επέκταση μαθήματος

Το συγκεκριμένο μάθημα δύναται να αξιοποιηθεί και διαθεματικά, μέσω άλλων γνωστικών αντικειμένων. Ενδεικτικά, η δημιουργία κατασκευής με πλαστελίνη στο στάδιο «Στον κύκλο της ομάδας», όπου αποτυπώνεται μια θεατρική στιγμή των δράσεων που προηγήθηκαν στο μάθημα, μπορεί να αποτελέσει αφορμή για τη δημιουργία ταινίας μικρού μήκους με πλαστελίνη. Η δραστηριότητα μπορεί να επεκταθεί στα μαθήματα των Εικαστικών και των ΤΠΕ, αξιοποιώντας την τεχνική της κινούμενης εικόνας (stop motion animation).

Παράλληλα, το υλικό που θα δημοσιευθεί στο ψηφιακό αποθετήριο με τις ζωγραφιές των παιδιών που απεικονίζουν τις παρέες τους στο σχολείο, δύναται να αξιοποιηθεί ως εναρκτήριο υλικό για τη δημιουργία θεατρικού κειμένου. Με αφορμή τις ζωγραφιές του και την αξιοποίηση θεατρικών τεχνικών, όπως του αυτοσχεδιασμού, δίνεται η δυνατότητα για εμβάθυνση στο ζήτημα των φιλικών σχέσεων που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Το υλικό αυτό θα μπορούσε να παρασταθεί ως θεατρική παράσταση στη γιορτή λήξης.

Πηγές για περαιτέρω μελέτη

- Bu, M. (2019). *Ένα φαντασματάκι στην τάξη*. Αθήνα: Διόπτρα.
Μαραγκού, Ε. (2020). *Η μάχη της κασετίνας*. Αθήνα: Σοκόλη.
Νίμπουρ-Ζίμπερτ, Σ. (2021). *Η Μίνα ανακαλύπτει έναν νέο κόσμο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
Σουλίσε, Μπ. (2021). *Απλώς να είσαι ο εαυτός σου, Δράκε*. Αθήνα: Ψυχογιός.
Χαλικιά, Α. (2019). *Τα παπούτσια των άλλων*. Αθήνα: Ίκαρος.

Μάθημα 10ο

Τίτλος μαθήματος 10: Μαθαίνουμε να ρωτάμε. Μαθαίνουμε να απαντάμε.

Σύντομη περιγραφή μαθήματος

Στο δέκατο μάθημα, με αφορμή τον Νικήτα και το λιοντάρι (τη δαχτυλόκουκλα που φοράει στο δάκτυλό του), που σήμερα είναι ανήσυχο, συζητάμε για τα συναισθήματα και τους πιθανούς τρόπους διαχείρισής τους. Τι συμβαίνει όταν θυμώνουμε; Πώς με το θέατρο μπορούμε να εκφράσουμε, με διακαλλιτεχνικούς τρόπους, τα συναισθήματά μας; Πώς μπορούν οι ερωτήσεις να αποτελέσουν μια ζωτική πηγή μάθησης;

Στάδια Μαθήματος

Τι συμβαίνει;

Ο Νικήτας δείχνει στην παρέα το λιοντάρι, τη δαχτυλόκουκλά του, που σήμερα είναι ανήσυχο και προσκαλεί τα παιδιά να ανακαλύψουν τι μπορεί να του έχει συμβεί. Τι έχει πάθει; Μήπως έχει θυμώσει; Τι συμβαίνει όταν θυμώνουμε; Ο εκπαιδευτικός οδηγεί τους μαθητές να κάνουν κι άλλες ερωτήσεις και, με αφορμή την ιστορία του Νικήτα και του λιονταριού, να εκφράσουν δικά τους συναισθήματα, καθώς και πιθανούς τρόπους έκφρασής τους. Η ερώτηση αποτελεί «κλειδί» στην εξέλιξη της πορείας του μαθήματος.

Αυλαία... και πάμε!

Πώς μπορούν οι ερωτήσεις να αποτελέσουν μια ζωτική πηγή μάθησης; Πώς γνωρίζουμε τα συναισθήματά μας; Μπορούν να τα δουν οι άλλοι στο πρόσωπό μας; Σκοπός του συγκεκριμένου μαθήματος είναι το να εξερευνήσουμε πώς γίνεσαι ένας θεατρικός ρόλος και πώς ο ρόλος αυτός διαχειρίζεται τα συναισθήματά του με διάφορους τρόπους. Φαίνονται στο σώμα του θεατρικού ρόλου; Οδηγούμε τα παιδιά να κάνουν ερωτήσεις, να βρίσκουν απαντήσεις και νέες ερωτήσεις, καλλιεργώντας τη διαλεκτική του διαλόγου και δημιουργώντας κλίμα ασφαλούς: Ο θεατρικός ρόλος είναι το «θυμωμένο παιδί» και αυτόν τον ρόλο πάμε να εξερευνήσουμε, με έμφαση στην ενσυναίσθηση, στον αυτοέλεγχο και στη διαχείριση συναισθημάτων.

Ας ζεσταθούμε

Στο στάδιο αυτό καλούμε τους μαθητές μας να μιμηθούν ένα ζώο, ενώ παράλληλα το ζώο αυτό αποτυπώνει και ένα συναίσθημα. Στη συνέχεια, φτιάχνουμε μάσκες με βάση τα συναισθήματα. Δοκιμάζουμε τις μάσκες και εστιάζουμε στη σωματική προθέρμανση, καθώς στη συνέχεια θα τους οδηγήσουμε σε έναν δημιουργικό χορό, όπου φορώντας μάσκες θα χορέψουν ελεύθερα τα συναισθήματα, σε μικρές ομάδες και στη συνέχεια στην ολομέλεια.

Ας οργανωθούμε!

Μαθαίνουμε για τις θεατρικές τεχνικές που θα ακολουθήσουν στη συνέχεια και ενημερωνόμαστε για το ότι θα συναντήσουμε «το θυμωμένο» παιδί και ότι στο πλαίσιο του θεατρικού ρόλου θα αντιμετωπίσουμε όλοι μαζί το ζήτημα που το απασχολεί και που απαιτεί λύση με αρμονικό τρόπο, σύμφωνα με τη διαλεκτική του διαλόγου.

Ξεκινάμε!

Με αφορμή τον διάλογο του βιβλίου, όπου ο Πέντρο συνομιλεί με το «θυμωμένο παιδί» και οι ήρωές μας λένε τι κάνουν οι ίδιοι όταν θυμώνουν, προτρέπουμε τους μαθητές μας να συνεχίσουν τον διάλογο Στον κύκλο της ομάδας και στη συνέχεια, με αυτοσχεδιασμό και θεατρικές τεχνικές, να βρουν τρόπους να συνομιλήσουν μαζί του ή και να προτείνουν εναλλακτικές λύσεις.

Στον κύκλο της ομάδας

Στον αναστοχαστικό αυτόν κύκλο, συγκεντρώνουμε τις μάσκες των συναισθημάτων που έφτιαξαν τα παιδιά ατομικά και συνθέτουμε ένα μεγάλο κολάζ. Επίσης, προτείνεται να ζωγραφίσουν, ατομικά, ένα συναίσθημα με τη μορφή ζώου.

Κοίτα τι ανέβασα!

Στην ψηφιακή τάξη τα παιδιά αναρτούν τη ζωγραφιά τους και δημιουργείται με τον τρόπο αυτό ένα ψηφιακό πορτφόλιο με ζωγραφιές από «ζώα-συναίσθηματα», τα οποία μπορούμε στη συνέχεια να τα αξιοποιήσουμε ως αφορμή για επόμενες θεατρικές δραστηριότητες ή και ως συνέχεια της παρούσας δράσης.

Διδακτικές σημειώσεις

Στο συγκεκριμένο μάθημα προτείνεται να υπάρξει συνεργασία με εκπαιδευτικούς των εικαστικών και να δουλέψουν παράλληλα στη θεατρική αγωγή και στα εικαστικά τη μάσκα και τους πιθανούς τρόπους δημιουργίας της, με άξονα τα συναίσθημα και τα ζώα. Στο στάδιο «Κοίτα τι ανέβασα», τα παιδιά μπορούν να φτιάξουν ένα επιπρόσθετο κολάζ, ενώνοντας τις ατομικές μάσκες που αποτυπώνουν ένα συναίσθημα με τη μορφή ζώου, προτού τις αναρτήσουν στην ψηφιακή τάξη. Επίσης, στη συνέχεια στην ψηφιακή τάξη μπορούν να αξιοποιήσουν ψηφιακά εργαλεία, για να φτιάξουν νέες ψηφιακές δημιουργίες από το παρόν υλικό.

Ως προς τη διαλεκτική των ερωταποκρίσεων για το «θυμωμένο παιδί» και την εξέλιξη των συναφών αυτοσχεδιασμών και των θεατρικών δραστηριοτήτων, προτείνεται να γίνεται σαφές το πλαίσιο και ο διαχωρισμός του «Πότε είμαι ο θεατρικός ρόλος» και «Πότε είμαι ο εαυτός μου», με έμφαση στο ότι εξερευνούμε τον θεατρικό ρόλο, ο οποίος μπορεί να βιώνει ίδια ή και διαφορετικά συναίσθημα και καταστάσεις από ό,τι οι πρωταγωνιστές μας, ή άλλα πρόσωπα στην πραγματική ζωή.

Επέκταση μαθήματος

Με αφορμή τη δομή και τον σχεδιασμό του συγκεκριμένου μαθήματος, ο εκπαιδευτικός στη συνέχεια μπορεί να δουλέψει με θέατρο, εικαστικά, χορό και μουσική ένα ή περισσότερα συναισθήματα και να προσκαλέσει τα παιδιά να τα εκφράσουν με διακαλλιτεχνικούς και παραστατικούς τρόπους, ως ζώα ή και ως οι εαυτοί τους. Επίσης, προτείνεται να επεξεργαστούν τα συναισθήματα, συγκριτικά στον κόσμο των ζώων και στον κόσμο των ανθρώπων. Ως προς την εξέλιξη της ιστορίας του «θυμωμένου παιδιού», οι μαθητές μπορούν να εκφράσουν στο ημερολόγιό τους δικές τους σκέψεις, συναισθήματα για αυτό το παιδί ή και για τον εαυτό τους «σαν να ήταν στη θέση του».

Πηγές για περαιτέρω μελέτη

Ντολτό-Τόλιτς Κ. - Φορ-Πουαρέ Κ. (2021). *Ο θυμός*, μτφρ. Ε. Γεροκώστα. Μίνωας.
Πότερ, Μ. (2015) *Πώς αισθάνεσαι σήμερα; Μαθαίνω να διαχειρίζομαι τα συναισθήματα μου*, μτφρ. Μ. Ταυρή. Μεταίχμιο.

ΘΕΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟ. Τι κάνουμε για να ζωντανέψουμε στη σκηνή μια γραμμένη ιστορία

Μάθημα 11ο

Τίτλος μαθήματος 11: Πώς να φτιάξουμε ένα θεατρικό έργο ή τι υλικά θέλουμε για να κάνουμε ένα έργο στη σκηνή μας;

Σύντομη περιγραφή μαθήματος

Στο ενδέκατο μάθημα, με αφορμή τον μύθο του Λαγού και της Χελώνας, κάνουμε θεατρικές ασκήσεις και θεατρικά αθλοπαιχνίδια, βασισμένα στον αργό και γρήγορο ρυθμό, μελετάμε την ιστορία και αυτοσχεδιάζουμε δικές μας εκδοχές του μύθου, ανακαλύπτοντας με τους φίλους μας τον δικό μας Λαγό και τη Χελώνα.

Στάδια Μαθήματος

Τι συμβαίνει;

Η Μελίνα λέει στην παρέα την ιστορία του Λαγού και της Χελώνας και θέτει το ερώτημα για το ποιος είναι τελικά ο πιο γρήγορος από τους δύο. Η Νουρ παρακινεί την ομάδα να φτιάξει τη δική της ιστορία, με βάση τους δύο πρωταγωνιστές και να ανακαλύψουν τις δικές τους αλήθειες για τον μύθο.

Αυλαία... και πάμε!

Στόχος του μαθήματος είναι οι μαθητές να διατυπώσουν τις δικές τους υποθέσεις και εκδοχές, σχετικά με τους εμπλεκόμενους ρόλους και τον γνωστό μύθο του Λαγού και της Χελώνας, καθώς και να δημιουργήσουν ένα νέο, δικό τους, δραματικό περιβάλλον, αφού λάβουν μέρος στην ιστορία την οποία καλείστε να διακόπτετε σε καίρια ή κρίσιμα σημεία και να εμπλέκετε τους μαθητές στη δράση και στη λήψη και εξέλιξη των αποφάσεων.

Ας ζεσταθούμε

Στο στάδιο αυτό καλούμε τους μαθητές μας να δοκιμάσουν τις προτεινόμενες ασκήσεις σε αργό ή γρήγορο ρυθμό και να πειραματιστούν με τις διαφορετικές αυτές εντάσεις ως προς τη σωματική έκφραση και ως προς την εκφορά του λόγου. Τα παραδείγματα μπορούν να εμπλουτιστούν και από ασκήσεις που προτείνουν οι μαθητές, επεκτείνοντας τις δοσμένες ασκήσεις.

Ας οργανωθούμε!

Παρουσιάζουμε στην ολομέλεια τις θεατρικές δραστηριότητες που θα λάβουν χώρα στο κεντρικό μας θέμα και καλούμε τους μαθητές να σχεδιάσουν το περίγραμμα του λαγού και της χελώνας στο βιβλίο τους, όπως τους φαντάζονται, με τον δικό τους τρόπο, οδηγώντας τους σταδιακά στη δική τους ανάγνωση και επαναδημιουργία του μύθου. Πώς θα ανακαλύψουμε τι θα συμβεί στον δικό μας αγώνα του Λαγού και της Χελώνας; Ποιοι παίρνουν μέρος στην ιστορία;

Ξεκινάμε!

Οι μαθητές, στην ολομέλεια ή σε μικρές ομάδες, επιλέγουν ποιοι θα παρακολουθήσουν τον αγώνα, ποιοι λαμβάνουν μέρος, από τα έμψυχα και άψυχα όντα, από πραγματικά και φανταστικά πρόσωπα. Ο Νικήτας θα κάνει τον δημοσιογράφο που περιγράφει τους αγώνες, όπως στην τηλεόραση. Οι επιλογές των ηρώων μας μπορεί να βοηθήσουν τους φίλους μας για να σκεφτούν τις δικές τους ιδέες, όπως η απόφαση της Νουρ να είναι με τις κουκουβάγιες, που είναι η κριτική επιτροπή του αγώνα, ή του Πέντρο, που θα συντονίζει τα δέντρα που θα ξυπνήσουν τον λαγό! Φυσικά, δεν θα πρέπει να παραλείψουμε, ως βοηθό των παιδιών, τη Νόνα τη Χελώνα, η οποία μαζί με τις φίλες της θα κάνουν κερκίδα, υποστηρίζοντας τη νέα τους αθλήτρια, τη Σόνια τη Χελώνα και τη Μελίνα που υποστηρίζει τον λαγό. Ο εκπαιδευτικός επιλέγει σε ποιο κρίσιμο σημείο θα προτρέψει με τις ερωτήσεις τους να οδηγηθούν τα παιδιά σε νέες θεατρικές-απαντήσεις, μέσα από θεατρικές τεχνικές. Το στήσιμο και η δραματοποίηση του αγώνα μπορεί να γίνει στην ολομέλεια ή και σε μικρές ομάδες, οι οποίες επιστρέφουν στην ολομέλεια για τις κεντρικές αποφάσεις.

Στον κύκλο της ομάδας

Στον κύκλο αυτό της αξιολόγησης της δράσης και του δημιουργικού αναστοχασμού, οι μαθητές, ατομικά, γράφουν μέσα στα περιγράμματα του λαγού και της χελώνας τι πιστεύει ο λαγός και η χελώνα για τον εαυτό τους, και έξω από το περίγραμμα τι πιστεύουν οι μαθητές για τον λαγό και τη χελώνα.

Κοίτα τι ανέβασα!

Στην ψηφιακή τάξη τα παιδιά αναρτούν τα περιγράμματά τους για τον λαγό και τη χελώνα και δημιουργείται ένα «ΛαγοΧελωνικό» ψηφιακό πορτφόλιο με τις δημιουργίες τους, το οποίο μπορεί να αποτελέσει πηγή έμπνευσης για συνέχεια...!

Διδακτικές σημειώσεις

Με τη διαλεκτική μέθοδο των ερωταποκρίσεων, δηλώνοντας άλλοτε άγνοια ή γνώση, παρακινούμε την ομάδα να ανακαλύψει τις δικές της οπτικές του αγώνα του Λαγού και της Χελώνας, να ανατρέψει τα δεδομένα του μύθου ή και να φωτίσει συναισθήματα, στοιχεία των χαρακτήρων που δεν είχαν ως τώρα συζητηθεί. Το μάθημα δίνει αφορμή για να ανατραπούν τα στερεότυπα του «αργού και γρήγορου», και του τι πιστεύουν οι άλλοι για ένα πρόσωπο, και δίνει έναυσμα για εμβύθιση στο ποιος πραγματικά είναι και πώς αισθάνεται ένας ήρωας και επακολούθως ένα παιδί!

Ο εκπαιδευτικός θα μπορούσε να έχει τον ρόλο του Νικήτα, σαν να περιγράφει τον αγώνα, ως ρεπόρτερ, ώστε να ακούει, να παρατηρεί και όπου χρειάζεται, μέσω των ερωτήσεων, να ωθεί σε νέες επιλογές και δράσεις. Εναλλακτικά, ως εμπυχωτής μπορεί να διευκολύνει όλη τη διαδικασία του κεντρικού θέματος και της σύνθεσης των προσώπων και των επεισοδίων του αγώνα, ως απών-παρών αφηγητής.

Επέκταση μαθήματος

Με βάση οποιαδήποτε έκδοση του μύθου τους Λαγού και της Χελώνας, καθώς και άλλων μύθων του Αισώπου, προσκαλούμε τους μαθητές να επιλέξουν ποιους άλλους ήρωες από μύθους του Αισώπου ή και άλλα γνωστά τους παραμύθια θα συναντούσε ο συγκεκριμένος δικός του Λαγός και η Χελώνα. Γιατί άραγε; Τι θα είχαν να συζητήσουν και σε τι νέες περιπέτειες θα έμπαιναν μαζί; Ποιο άλλο πρόσωπο από άλλους μύθους θα μπορούσε να λειτουργήσει ως σύμβουλος της Χελώνας και του Λαγού και να τους βοηθήσει να πιστεύουν στον εαυτό τους και στις δυνάμεις τους;

Επίσης, με αφορμή το παρόν μάθημα, η Χελώνα μας και ο Λαγός μας μπορούν να συναντήσουν χελώνες και λαγούς από άλλες ιστορίες και να οδηγηθούμε σε διακειμενικές συνθέσεις και ιδέες για αυτοσχεδιασμό, παρουσίαση ή και παράσταση.

Πηγές για περαιτέρω μελέτη

Τριβιζάς, Ε. (2002). *Οι Χελώνες του Βαρώνου*. Καλέντης.

Γιαγκάζογλου-Παπούδα Β. (2018). *Η χελώνα και ο λαγός αλλιώς...* Ελληνοεκδοτική.

Μάθημα 12ο

Τίτλος μαθήματος 12: Παίζουμε το έργο που φτιάξαμε στη σκηνή μας

Σύντομη περιγραφή μαθήματος

Στο δωδέκατο μάθημα, με αφορμή την ανάπτυξη του μύθου του Λαγού και της Χελώνας μας και τους αυτοσχεδιασμούς που πραγματοποιήσαμε στο ενδέκατο μάθημα, θα σχεδιάσουμε και θα οργανώσουμε θεατρική παρουσίαση, βασισμένη σε ασκήσεις, δραστηριότητες και θεατρικές δραστηριότητες στις οποίες λαμβάνουμε βιωματικά μέρος!

Στάδια Μαθήματος

Τι συμβαίνει;

Ο Νικήτας προτρέπει συμπρωταγωνιστές του να παρουσιάσουν σε όσο περισσότερα παιδιά μπορούν τη δική τους ιστορία του Λαγού και της Χελώνας, αξιοποιώντας στοιχεία που έμαθαν όλη τη χρονιά στη Θεατρική Αγωγή.

Αυλαία... και πάμε!

Στόχος του δωδέκατος μαθήματος είναι οι μαθητές να ανακαλύψουν τους θεατρικούς τρόπους με τους οποίους μπορούν να μετατρέψουν το εκπαιδευτικό υλικό του προηγούμενου μαθήματος και των δικών τους αυτοσχέδιων δράσεων σε κείμενο για παράσταση-παρουσίαση! Δημιουργούν ένα νέο δραματικό και σκηνικό περιβάλλον και παρουσιάζουν με πρωτότυπο τρόπο τη δική τους ιστορία.

Ας ζεσταθούμε

Στο στάδιο αυτό καλούμε τους μαθητές μας να κάνουν ζέσταμα για τη φωνή και το σώμα, να λάβουν μέρος σε ασκήσεις αναπνοής και εκφοράς του λόγου, ώστε να οικειοποιούνται σταδιακά με τις θεατρικές τεχνικές της ανοιχτής παρουσίασης προς το κοινό, οι οποίες καλλιεργούν ποικίλες δεξιότητες ανάπτυξης προφορικού λόγου. Παράλληλα, οι ασκήσεις αναπνοής είναι βοηθητικές για τη συγκέντρωση και τον αυτοέλεγχο (διαχείριση συναισθημάτων).

Ας οργανωθούμε!

Οι μαθητές ενημερώνονται για το ότι θα ζωντανέψουν με τα σώματα, τη φωνή, τη σκέψη τους το δάσος, όπου θα παρουσιάσουν την ιστορία τους και ότι θα φτιάξουν μία ζωντανή ομαδική ζωγραφιά, ένα ομαδικό δηλαδή γλυπτό, στο οποίο ένας ένας θα συμπληρώνει με το σώμα του για να δημιουργηθεί μία ομαδική παγωμένη εικόνα. Η εικόνα αυτή λειτουργεί ως οργανωτική

δομή στο σημείο αυτό και θα μας βοηθήσει για να θυμηθούμε τους ρόλους που είχαμε στην ιστορία και τους οποίους τώρα θα προετοιμάσουμε για την παρουσίασή μας.

Ξεκινάμε!

Οργανώνουμε τον χώρο της ιστορίας με αντικείμενα και σκηνικά. Ο αγώνας ξεκινάει και ζώα, πουλιά, δέντρα, λουλούδια έχουν έρθει να παρακολουθήσουν καθώς και όλοι οι ρόλοι τους οποίους εμψυχώσαμε στο ενδέκατο μάθημα. Υπάρχει κι ένας δημοσιογράφος που περιγράφει τον αγώνα. Παίζουμε τις σκηνές με τη σειρά που έχουν επιλέξει οι μαθητές με τις ομάδες τους, κάνουμε πρόβες και καλούμε τους μαθητές να συνειδητοποιήσουν τις θέσεις τους στη σκηνή, την απόσταση από το κοινό, τις επιλογές στην εκφορά του λόγου και τη δύναμη της πρόβας και της επανάληψης. Η Νόνα η Χελώνα υπενθυμίζει την αναγκαιότητα της πρόβας και όλη η ομάδα συναποφασίζει τη δομή και τη ροή της τελικής παρουσίασης.

Στον κύκλο της ομάδας

Οι μαθητές γράφουν στο ημερολόγιό τους τι συνέβη στον αγώνα του Λαγού και της Χελώνας, από την οπτική γωνία του δημοσιογράφου που τον περιγράφει. Στο ημερολόγιο σε ρόλο γράφουν τι τους έκανε εντύπωση και τι θυμούνται, ενώ ο εκπαιδευτικός δίνει έμφαση στην οπτική γωνία από την οποία γίνεται η περιγραφή. Στον γραπτό αυτόν αναστοχασμό, παρακινούμε τους μαθητές να εστιάσουν τόσο σε στοιχεία του περιεχομένου της ιστορίας και των χαρακτήρων, όσο και στην αισθητική της σκηνικής απόδοσής του και στον τρόπο με τον οποίο έστησαν τον δικό τους αγώνα στην τελική παρουσίαση.

Κοίτα τι ανέβασα!

Στην ψηφιακή τάξη, τα παιδιά αναρτούν απόσπασμα από το ημερολόγιό τους και στη συνέχεια διαβάζουν στην ολομέλεια τι έγραψαν όλοι οι μαθητές σε ρόλο δημοσιογράφων για τον αγώνα.

Διδακτικές σημειώσεις

Στο πλαίσιο του τελευταίου μαθήματος της πρώτης δημοτικού σημαντικό είναι να διατηρηθεί ο βιωματικός χαρακτήρας συμμετοχής των παιδιών στις θεατρικές δραστηριότητες και στο στάδιο της πρόβας - παρουσίασης - παράστασης. Για τον λόγο αυτόν προτείνεται η διαδικασία της παρουσίασης να γίνει με τη μορφή ενός παιχνιδιού «επανάληψης» της ιστορίας του αγώνα του Λαγού και της Χελώνας, με τον εκπαιδευτικό να συμβουλεύεται την Νόνα τη Χελώνα, η οποία ασκεί ουσιαστικά δεξιότητες βοηθού σκηνοθέτη και παραγωγής, και να προτρέπει τα παιδιά με

ερωταποκρίσεις να θυμηθούν τις σκηνές, τη δομή των επεισοδίων, τα λόγια τους και τα σημεία τοποθέτησής τους στον σκηνικό πλέον χώρο. Πώς μπορεί η πρόβα να γίνει μια διαδικασία γιορτής, χωρίς το άγχος της τελικής παρουσίασης;

Επέκταση μαθήματος

Η σκηνική παρουσίαση της αυτοσχέδιας ιστορίας των παιδιών μπορεί να εμπλουτιστεί με την εισαγωγή τραγουδιών και ντοκουμέντων που σχετίζονται με τους πρωταγωνιστές ως πρόσωπα του μύθου, της λογοτεχνίας αλλά και της πραγματικής ζωής. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να παραπέμψει στον Σύλλογο ΑΡΧΕΛΩΝ για την Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας, η οποία μπορεί να συνομιλήσει με την Χελώνα και τον Λαγό της ιστορίας μας και να δημιουργηθεί η επέκταση του σεναρίου με τη συνάντηση των ζώων της ξηράς και της θάλασσας, σε ένα διακαλλιτεχνικό οικολογικό συμβούλιο.

Ο εκπαιδευτικός μπορεί επίσης να συνεργαστεί με τον μουσικό του σχολείου και να οδηγήσουν τους μαθητές στο να δημιουργήσουν το δικό τους τραγούδι του Λαγού και της Χελώνας. Στην τελική παρουσίαση, στη μεγάλη οθόνη μπορεί να γίνεται παράλληλα προβολή από τα περιγράμματα του Λαγού και της Χελώνας των μαθητών και από τις εικαστικές δημιουργίες και το φωτογραφικό υλικό από τα μαθήματα έντεκα και δώδεκα του παρόντος βιβλίου.

Πηγές για περαιτέρω μελέτη

Ρουγγέρη, Κ. (2013). *Αίσωπος! Κάτι θέλει να μας πει...*, Τόμος Β', : Διάπλαση.
ΑΡΧΕΛΩΝ Σύλλογος για την Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας. [Επισκεφτείτε τον ιστότοπο του συλλόγου εδώ.](#)
Ρεμπούτσικα-Ζιώγα, τραγούδι *Ο Λαγός και η Χελώνα*. [Ακούστε το τραγούδι εδώ.](#)
Παιδική Χορωδία Σπύρου Λάμπρου «Ο Λαγός», από το άλμπουμ «Ανθολογία Παιδικών Τραγουδιών». [Ακούστε το τραγούδι εδώ.](#)

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΤΕΥΧΟΥΣ ΘΕΑΤΡΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ Α΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Αυτοσχεδιασμός:

Από το τίποτα, κάτι ή τα πάντα μπορούν να συμβούν! Είναι μια μορφή του θεάτρου με την οποία μπορούμε να δημιουργήσουμε με αφορμή ένα αντικείμενο, ένα συναίσθημα, έναν ήχο, μία ιστορία την οποία σκεφτήκαμε εκείνη τη στιγμή. Ο αυτοσχεδιασμός έχει αυθορμητισμό και τα παιδιά σε μικρές ή μεγάλες ομάδες, ή και ατομικά, δημιουργούν χρησιμοποιώντας θεατρικές τεχνικές, με βάση οποιοδήποτε σημείο εκκίνησης.

Ανίχνευση της σκέψης:

Ανακαλύπτουμε με ερωτήσεις και απαντήσεις τι μπορεί να σκέφτεται ο ρόλος που υποδύομαστε και απαντάμε σε ερωτήσεις σχετικές με το ποιοι είμαστε, πώς αισθανόμαστε και πού βρισκόμαστε (μέσα όμως από τους ρόλους μας).

Δαχτυλόκουκλα:

Η δαχτυλόκουκλα είναι ένα είδος κούκλας που φοράμε στα δάχτυλα για να παίξουμε κουκλοθέατρο, εφαρμόζει σε κάποιο δάχτυλο του κουκλοπαίχτη και ζωντανεύει με την κίνηση των δαχτύλων μας, με τη φωνή και τη ζωή που θα της δώσουμε.

Διάδρομος συνείδησης:

Σχηματίζουμε ένα τούνελ με τα σώματά μας. Από μέσα περνάει ένας ήρωας της ιστορίας μας και μπορούμε να του πούμε κάτι που νιώθουμε ή σκεφτόμαστε.

Διάλογος:

Συνομιλία ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα πρόσωπα (συνομιλούν δύο ή περισσότεροι ήρωες, ή συνομιλεί ένα πρόσωπο με ένα ζώο ή με ένα φανταστικό ή άψυχο ον).

Διερευνητική Δραματοποίηση:

Μια θεατρική μέθοδος με την οποία μαθαίνουμε για μια ιστορία, μια κατάσταση, ένα πρόσωπο, ένα παραμύθι, μέσα από ερωτήσεις, απαντήσεις και πολλές θεατρικές τεχνικές. Με τις τεχνικές της διερευνητικής δραματοποίησης, γνωρίζουμε καλύτερα τους ρόλους και βλέπουμε κι άλλες πτυχές της ιστορίας.

Ζωντανή ομαδική ζωγραφιά:

Σαν μια ομαδική παγωμένη εικόνα, ζωντανεύουμε και συμπληρώνουμε με τα σώματά μας μια ομαδική στιγμή ή σκηνή, με βάση ένα συγκεκριμένο ή τυχαίο ελεύθερο θέμα.

Θεατρική μάσκα:

Η μάσκα είναι παρούσα στο θέατρο από τις απαρχές του και βοηθάει στη μεταμόρφωση σε ένα άλλο αληθινό ή «φανταστικό» πρόσωπο. Η μάσκα είναι το σκηνικό αντικείμενο με το οποίο ο ηθοποιός αποδίδει και ο θεατής αντιλαμβάνεται τον ρόλο.

Θεατρικό Παιχνίδι:

Θεατρική μέθοδος που συνδυάζει το θέατρο και το παιχνίδι. Αναπτύσσεται σε δημιουργικά στάδια. Υπάρχουν κάποια βήματα που ακολουθούμε όλοι μαζί ως ομάδα, ακόμη κι αν δεν το καταλαβαίνουμε τη στιγμή που συμμετέχουμε. Μέσα από αυτοσχεδιάζουμε.

Θέατρο μάσκας:

Ως θεατροπαιδαγωγική τεχνική, το θέατρο μάσκας χρησιμοποιεί προσωπεία για την εξερεύνηση, κατανόηση και παρουσίαση συναισθηματικών καταστάσεων. Παρέχει στους συμμετέχοντες τη δυνατότητα να εκφράσουν και να αναλύσουν τα προσωπικά τους συναισθήματα, καθώς και εκείνα των άλλων μέσα από μια δημιουργική και συμβολική προσέγγιση.

Καθρέφτης:

Οι μαθητές στέκονται σε κύκλο και ένας παίκτης κάνει κινήσεις. Οι συμμαθητές μιμούνται την κίνηση και την αντιγράφουν με το σώμα. Στη συνέχεια, άλλος παίκτης παίρνει τον ρόλο του οδηγού. Η άσκηση μπορεί να πραγματοποιηθεί ανά δύο ή και σε κίνηση.

Καρέκλα των αποκαλύψεων:

Σε αυτή την καρέκλα, όποιο παιδί κάθεται παίζει έναν ρόλο και απαντάει σε ερωτήσεις μέσα από αυτόν τον ρόλο. Οι ερωτήσεις γίνονται από τα υπόλοιπα παιδιά της τάξης, που μπορούν κι αυτά να είναι κάποιος χαρακτήρας της ιστορίας ή ο εαυτός τους.

Κάρτες ρόλων:

Κάρτες που μας δίνουν πληροφορίες για τα χαρακτηριστικά του θεατρικού χαρακτήρα που παίζουμε στη σκηνή ή για κάποιο στοιχείο της ιστορίας μας.

«Κλέβω την παράσταση»:

Κάνω τους άλλους να με προσέξουν, κάνω κάτι ξεχωριστό που προκαλεί την προσοχή του κοινού και των θεατών ή των συμμετεχόντων.

Μανδύας του ειδικού:

Παίζουμε τον ρόλο κάποιου που ξέρει πολύ καλά ένα θέμα. Με τον/την εκπαιδευτικό ψάχνουμε πληροφορίες και ερευνούμε το θέμα της ιστορίας μας. Για παράδειγμα, με τη συγκεκριμένη θεατρική τεχνική, εμφανίζεται στην τάξη μας ένας αρχαιολόγος ως ειδικός στις ανασκαφές. Τον ρόλο αυτόν μπορεί να έχουν τα παιδιά ή και οι εκπαιδευτικοί.

Μίμος:

Ηθοποιός-περφόρμερ που εκφράζει ιδέες και συναισθήματα μέσω κινήσεων χωρίς να μιλάει.

Μουσικά αγάλματα:

Οι μαθητές κινούνται ρυθμικά όσο παίζει η μουσική και, όταν η μουσική σταματήσει, παγώνουν σε μια στάση.

Ομαδικό γλυπτό:

Δείχνουμε ομαδικά, με τα σώματά μας σε ακινησία, ένα στιγμιότυπο της ιστορίας.

Παγωμένη εικόνα:

Οι μαθητές δημιουργούν μια σκηνή ή μια δυναμική εικόνα με τα σώματά τους και «παγώνουν» σε αυτή τη θέση. Χρησιμοποιούν το σώμα τους για να αναπαραστήσουν μια σκηνή ή ένα συναίσθημα, παραμένοντας σε μια στατική θέση. Αυτή η τεχνική βοηθά τους μαθητές να εκφράσουν με δημιουργικό τρόπο συναισθήματα και να κατανοήσουν τις διάφορες καταστάσεις. Μπορεί να δημιουργήσουμε μια εικόνα με τα ακίνητα σώματά μας ή να αφηγηθούμε μία ιστορία με τρεις «εικόνες».

Παιχνίδι ρόλου:

Παίζουμε έναν ρόλο. Για ο,τιδήποτε συμβαίνει σκεφτόμαστε, κινούμαστε και συζητάμε με τους υπόλοιπους χαρακτήρες, σαν να είμαστε αυτός ο ρόλος.

Παντομίμα:

Με το σώμα, με χειρονομίες, μιμούμαστε ιστορίες, ζώα, επαγγέλματα και άλλα έμψυχα ή άψυχα όντα, τα οποία οι υπόλοιποι προσπαθούν να μαντέψουν. Μια δραματική τεχνική και μορφή θεατρικής τέχνης, κατά την οποία οι εκφράσεις του σώματος, οι χειρονομίες και η κίνηση χρησιμοποιούνται για να αφηγηθούν μια ιστορία ή να μεταδώσουν ένα μήνυμα χωρίς τη χρήση

λόγου. Η παντομίμα βασίζεται στην αφηγηματική και συμβολική δύναμη του σώματος για να δημιουργήσει οπτική και συναισθηματική επίδραση.

Παρουσίαση ιστορίας:

Όταν εκθέτω και παρουσιάζω την ιστορία που δημιούργησα ή δημιουργήσαμε στο μάθημα της Θεατρικής Αγωγής, στην ολομέλεια της τάξης ή στο κοινό (σε μια σχολική γιορτή, στους γονείς ή σε άλλα παιδιά).

Περίγραμμα του ρόλου:

Μια θεατρική τεχνική σύμφωνα με την οποία μπορούμε να σχεδιάσουμε το περίγραμμα του ρόλου (για παράδειγμα του Λαγού και της Χελώνας ή της Κοκκινোসκουφίτσας και του Λύκου) και να γράψουμε λέξεις, συναισθήματα, χαρακτηριστικά, που σχετίζονται με τους ήρωες και την ιστορία μας, μέσα και έξω από το περίγραμμα. Μπορούμε, επίσης, να χρησιμοποιήσουμε χαρτί του μέτρου σε ρολό ή μεγάλα χαρτόνια και να σχεδιάσουμε το περίγραμμα του σώματος των συμμαθητών μας. Έξω από τη γραμμή γράφουμε ή ζωγραφίζουμε τι σκεφτόμαστε εμείς για τον ήρωα, ενώ μέσα ό,τι πιστεύουμε πως νιώθει ή σκέφτεται ο ίδιος ο ήρωας. Μπορούμε, ως ομάδα, να κάνουμε παραλλαγές και να γράψουμε αυτά που χρειαζόμαστε για τον ήρωα, μέσα και έξω από το περίγραμμα.

Περπατήματα:

Οι μαθητές κινούνται στον χώρο με διαφορετικό τρόπο (π.χ. αλλαγή ταχύτητας, επιπέδων) και σε διαφορετικές συνθήκες (π.χ. σε θάλασσα, στον ουρανό). Ο εκπαιδευτικός μπορεί να εισάγει το σταμάτημα του περπατήματος είτε με οδηγία ή σήμα/ένδειξη είτε χωρίς. Τα παιδιά κινούνται στον χώρο με διαφορετικό τρόπο (για παράδειγμα γρήγορα, αργά, ψηλά, χαμηλά) και ο εκπαιδευτικός μπορεί να τους πει τότε να σταματήσουν ή να συνεχίσουν με ένα σήμα ή χωρίς σήμα.

Ρόλος:

Ο θεατρικός χαρακτήρας που παίζουμε στη σκηνή.

Σκηνή:

Είναι ο χώρος πάνω ή μέσα στον οποίο παίζουμε θέατρο.

Σκηνικά:

Το σύνολο των αντικειμένων και των οπτικών στοιχείων (φόντο, προβολές, κατασκευές κ.λπ.) που διαμορφώνουν τον χώρο της παράστασης.

Σπασμένο τηλέφωνο:

Οι μαθητές στέκονται σε μια γραμμή και ο πρώτος ψιθυρίζει μια λέξη στον επόμενο. Η λέξη ταξιδεύει από στόμα σε στόμα μέχρι τον τελευταίο, ο οποίος αναφωνεί τι άκουσε.

Συμβολική αναπαράσταση:

Οι μαθητές, σε ομάδες, υποδύονται αυτοσχεδιαστικά διαφορετικούς χαρακτήρες ή κοινωνικούς ρόλους, επιτρέποντας την ανάπτυξη της ενσυναίσθησης, της κριτικής σκέψης και της κοινωνικής αλληλεπίδρασης μέσω πρακτικών που βασίζονται στην αναπαράσταση.

Ταμπλό Βιβάν:

Τεχνική που προέρχεται από το θέατρο και αποτελεί μέρος της θεατρικής εκπαίδευσης. Οι συμμετέχοντες δημιουργούν μια στατική σκηνή ή εικόνα, μιμούμενοι προσωπικότητες ή συγκεκριμένες στιγμές χωρίς κίνηση, συχνά παρουσιάζοντας ένα συναίσθημα, μια κατάσταση ή μια δραστηριότητα μέσω της σωματικής τους έκφρασης και της πόζας.

Υποδύομαι:

Παίζω έναν θεατρικό ρόλο.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ Α΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Δημάκη-Ζώρα, Μ. (2018). *Θεατρικές σελίδες. Μελέτες για τη νεοελληνική δραματουργία και το θέατρο για κοινό ανήλικων θεατών*. Ηρόδοτος.

Δημάκη-Ζώρα, Μ. (2021). Η τέταρτη διάσταση στο θεατρικό έργο *Δώδεκα παρά δώδεκα* του Ευγένιου Τριβιζά. Στο Θ. Γραμματάς (Επιμ.), *Πρακτικά του διεθνούς επιστημονικού συνεδρίου «Ο Χρόνος στο Θέατρο. Θεατρική Μνήμη ενός Άχρονου Παρόντος»* (σσ. 371-383). Παπαζήσης.

Δημάκη-Ζώρα, Μ., & Τζαμαργιάς, Τ. (2021). Θέατρο για ανήλικους θεατές: Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας για το κείμενο και την παράσταση. Στο Κλ. Φανουράκη & Γ. Π. Πεφάνης (Επιμ.), *Εφαρμοσμένο θέατρο: ποιοτικές μέθοδοι έρευνας και μάθησης μέσω παραστατικών τεχνών* (σσ. 253-269). Παπαζήσης.

Δημάκη-Ζώρα, Μ. (2023). Έξι πρόσωπα (για παιδιά και εφήβους) ζητούν συγγραφέα: η ελληνική δραματουργία για ανήλικους θεατές και οι προκλήσεις του 21ου αιώνα. Στο Ε. Προύσαλη (Επιμ.), *Παραστατικές Τέχνες στον 21ο αιώνα. Σύγχρονες πρακτικές και νέες προοπτικές* (σσ. 538-543). Ευρασία.

Δημάκη-Ζώρα, Μ. (2023). Γράφοντας θεατρικά έργα για παιδιά και εφήβους: είδη, τρόποι της γραφής, προκλήσεις. Στο Ν. Γκάτσου, Α. Δούκα, Ι. Καραμαλή, Μ. Κική, Ν., Χαλκιά Π., Χουρδάκη, Η. Τ. Κωτόπουλος, Τζ. Καλογήρου & Μ. R. Caracausi (Επιμ.), *Πρακτικά 5ου Διεθνούς Συνεδρίου Δημιουργικής Γραφής* (σσ. 513-525).

Δημάκη-Ζώρα, Μ., Τζαμαργιάς, Τ. (2024). Κριτήρια επιλογής θεατρικής παράστασης για μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού. Στο Λ. Αλεξιάδου, Μ. Αντωνίου, Μ. Καραντζάς, Τ. Κολυδάς, Ι. Λακίδου, Κλ. Μουρσελά, Ε. Περακάκη, Α. Τριανταφυλλάκη, Κλ. Φανουράκη, Σ. Χρυσοστόμου (Επιμ.), *Πρακτικά Συνεδρίου: Οι Τέχνες στο ελληνικό σχολείο. Παρόν και Μέλλον* (σσ. 1459-1466). ΕΚΠΑ

Grammatas, T., Mastrothanasis, K., Papakosta, A. (2023). *The values of Ancient Greek Drama and Theatre in Space and Time: The Presence of the values*. National and Kapodistrian University of Athens Press.

Ζακόπουλος, Β. (2023) *Οι ψηφιακές τεχνολογίες για το θέατρο/δράμα στην εκπαίδευση. Ο υποστηρικτικός ρόλος των ψηφιακών μέσων στην έρευνα και στην πράξη*. Παπαζήσης.

Ζακόπουλος, Β. (2023) Μεθοδολογικές ερευνητικές προσεγγίσεις του θεάτρου στην εκπαίδευση μέσω της υποστήριξης ψηφιακών μέσων. *Επιστημονική Επετηρίς της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΕΦΣΠΑ, τόμος ΜΖ')*. Ηρόδοτος.

Ζακόπουλος, Β. (2023) Μορφές ψηφιακής αξιοποίησης, αναφοράς και προβολής της εργογραφίας του Ιάκωβου Καμπανέλλη στην εκπαίδευση. Στο Γ.Π. Πεφάνης, Θ. Μπουσιοπούλου (Επιμ.), *Επιστροφή στον έσω θίασο. Νέες προσεγγίσεις στο έργο του Ιάκωβου Καμπανέλλη*. Αιγόκερως.

Ζακόπουλος, Β. (2023) Συνεργατικά ψηφιακά εργαλεία μάθησης και Θεατρική Αγωγή. Στο Μ. Κλαδάκη, Κ. Μαστροθανάσης (Επιμ.), *Αναδυόμενες τεχνολογίες στο εφαρμοσμένο θέατρο και το εκπαιδευτικό δράμα*, (σσ. 89-101). Gutenberg.

Zakopoulos, V., Makri, A., Ntanos, S. and Tampakis, S. (2023). Drama/theatre performance in education through the use of digital technologies for enhancing students' sustainability awareness: a literature review, *Sustainability*, 15, 13387. [Διαβάστε το εδώ](#).

Καραντζούλη, Α. (2019). Θεατρικές τεχνικές στην εκπαιδευτική διαδικασία με την αξιοποίηση των Ψηφιακών Μέσων. Το παράδειγμα της Ψηφιακής Αφήγησης. Στο Μπ. Γιαννούλη, Μ. Κουκουνάρας – Λιάγκης (Επιμ.), *Θέατρο και παραστατικές τέχνες στην εκπαίδευση: Ουτοπία ή αναγκαιότητα; Πρακτικά από την 8η Διεθνή Συνδιάσκεψη για το Θέατρο στην Εκπαίδευση* (σσ. 82-87). Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση.

Καραντζούλη, Α. (2022). Η «δια του ψηφιακού λόγου» μετάδοση και πρόσληψη των αξιών του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού στο θέατρο. Στο Α. Papakosta (Ed.), *Values of Ancient Greek Theatre Across Space & Time: Cultural Heritage and Memory. Conference Proceedings* (pp. 325-331). ΕΚΠΑ.

Καραντζούλη, Α. (2023). *Το Ψηφιακό Δράμα και η Αξιοποίησή του στην Εκπαιδευτική Διαδικασία*. (Διδακτορική Διατριβή, ΕΚΠΑ). ΕΑΔΔ.

Καραντζούλη, Α. (2023). Ο επαναπροσδιορισμός του «εδώ» και του «τώρα» για το νεανικό κοινό της νέας εποχής. Στο Ε. Προύσαλη (Επιμ.), *Παραστατικές Τέχνες στον 21ο αιώνα. Σύγχρονες Πρακτικές και Νέες Προοπτικές* (σσ.544-551). Ευρασία.

Καραντζούλη, Α. (2024). Το «ψηφιακό χάσμα των γενεών» στην εκπαίδευση και η γεφύρωσή του δια μέσω του Ψηφιακού Θεάτρου. Στο Λ. Αλεξιάδου, Μ. Αντωνίου, Μ. Καραντζάς, Τ. Κολυδάς, Ι. Λακίδου, Κλ. Μουρσελά, Ε. Περικάκη, Α. Τριανταφυλλάκη, Κλ. Φανουράκη, Σ. Χρυσοστόμου (Επιμ.), *Πρακτικά του συνεδρίου «Οι τέχνες στο ελληνικό σχολείο: παρόν και μέλλον (Φιλοσοφική Σχολή, 11-13/10/2018), Α΄ Τόμος*, (σσ. 1453-1460). ΕΚΠΑ.

Κλαδάκη, Μ., Μαστροθανάσης, Κ. (2022). Δραματουργικές μορφές των θεατρικών αναγνώσεων: σύντομη ιστορική αναδρομή. *Θεατρογραφίες*, 27, 31–39.

Κλαδάκη, Μ., Μαστροθανάσης, Κ. (2022). Η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών στη θεατρική αγωγή σε Φινλανδία και Νορβηγία. *Εκπαίδευση & Επιστήμες, SI-2*, 1–6.

Kladaki, M., Mastrothanasis, K. (2022). Gender Representations in Dramatic Texts for Children and Youth. *International Journal of Literature Studies*, 2(2), 103–112. [Διαβάστε το εδώ.](#)

Κλαδάκη, Μ., Μαστροθανάσης, Κ. (Επιμ.). (2023). *Αναδυόμενες τεχνολογίες στο εφαρμοσμένο θέατρο και το εκπαιδευτικό δράμα*. Gutenberg.

Κλαδάκη, Μ., Μαστροθανάσης, Κ. (Επιμ.). (2024). *Θέατρο στην εκπαίδευση: Σύγχρονες τάσεις, εξελίξεις και προοπτικές*. Πατάκης.

Λακίδου, Ι. (2007). Η Θεατρική Αγωγή στο Ολοήμερο σχολείο: Παραδείγματα δημιουργικής διδασκαλίας (2002-2006): γιατί και πώς οι μαθητές γράφουν, οργανώνουν και παίζουν τις δικές τους παραστάσεις. Στο Αστ. Τσιάρας (Επιμ.), *Το θέατρο στην εκπαίδευση: θεωρία και πράξη. Πρακτικά επιστημονικών ημερίδων*. Παπαζήσης.

Λακίδου, Ι. (2022). *Η ζωή είναι μαζί*. Κάπα Εκδοτική.

Λακίδου, Ι. (2024). *Άγιος Βασίλης ΑΕ*. Κάπα Εκδοτική.

Λενακάκης, Α. (2008). Η θεατροπαιδαγωγική ως νέο μοντέλο παρέμβασης στην αγωγή ατόμων με εμπόδια στην ζωή και στη μάθηση. Στο Η. Κουρκούτας, J. P. Chaertier (Επιμ.), *Παιδιά και έφηβοι με ψυχοκοινωνικές και μαθησιακές διαταραχές* (σσ. 455-470). Τοπίο.

Λενακάκης, Α. (2013). Η μορφοπαιδευτική αξία του παιχνιδιού και του θεάτρου στην εκπαίδευση. Στο Θ. Γραμματάς (Επιμ.), *Το θέατρο ως μορφοπαιδευτικό αγαθό και καλλιτεχνική έκφραση στην εκπαίδευση και την κοινωνία* (σσ. 58-77). ΕΚΠΑ.

Λενακάκης, Α. (2014). Θεατροπαιχνίδια και αντικείμενα στο νηπιαγωγείο. Σχεδιασμός, υλοποίηση, αναστοχασμός και θεωρητική υποστήριξη εκπαιδευτικού προγράμματος. Στο Α.Καρακίτσιος (Επιμ.), *Εκπαιδευτικές παρεμβάσεις μέσω του θεάτρου, της μουσικής, των εικαστικών και της παιδικής λογοτεχνίας σε νηπιαγωγεία με παιδιά Ρομά* (σσ. 193-225). Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Παιδιών Ρομά.

Λενακάκης, Α. (Επιμ.). (2024). *Τέχνη, διαδίκτυο και δημιουργικότητα: Εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και εφαρμογές*. ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ. [Διαβάστε το εδώ.](#)

Λενακάκης, Α., & Κανάρη, Χ. (Επιμ.). (2023). *Πολιτισμός, τέχνες και συμπερίληψη: Θεωρητικές προσεγγίσεις και εφαρμογές*. Σοφία.

Λενακάκης, Α., & Παρούση, Α. (2019). *Η τέχνη του κουκλοθέατρου στην εκπαίδευση: Παιχνίδι συγκλίσεων και αποκλίσεων*. Gutenberg.

Λυμπέρης, Γ. (2015). Παίζοντας με τους Βάτραχους του Αριστοφάνη. Αξιοποιώντας το δραματικό κείμενο μέσα από μία καινοτόμα πρόταση. Στο Σ. Παπαδόπουλος (Επιμ.), *Θέατρο και θεατρικές τεχνικές στην αγωγή και την εκπαίδευση: 2ο Forum Νέων Επιστημόνων, 21-23 Νοεμβρίου 2014: Πρακτικά* (σ. 207-218). ΘΑΛΗΣ, ΕΚΠΑ.

Λυμπέρης, Γ. (2021, Νοέμβριος). Η αξιοποίηση του παιχνιδιού και των δραματικών τεχνικών για τη διδασκαλία του Αριστοφάνη στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Στο Ε. Κανταρτή, Γ. Παπαδημητρίου (Επιμ.), *1ο Πανελλήνιο Συνέδριο: Το εκπαιδευτικό παιχνίδι στην τυπική και μη τυπική μάθηση Πρακτικά Συνεδρίου* (σ. 36-46). ΕΚΕΔΙΣΥ.

Λυμπέρης, Γ. (2021, Νοέμβριος). Μαθαίνω για το αρχαίο ελληνικό θέατρο μέσα από δραματικές τεχνικές και παιχνίδια. Στο Σ. Γρόσδος, Χ. Πρασά (Επιμ.), *Προτάσεις Τέχνης και Πολιτισμού στην Εκπαίδευση Πρακτικά Συνεδρίου* (σ.1236-1246). Περιφερειακή Διεύθυνση Π.Ε. και Δ.Ε. Κεντρικής Μακεδονίας.

Λυμπέρης, Γ. (2021, Νοέμβριος). Η αξιοποίηση των Ψηφιακών Τεχνολογιών στο εθνικό πρόγραμμα eTwinning Παπάκια στα Ανοιχτά μέσα από το μάθημα της Θεατρικής Αγωγής. Το 3ο Δημοτικό Σχολείο Κομοτηνής και η ιστορία του Σαγκρατούν. Στο Ν. Τζιμόπουλος, Π. Προβελέγγιος, Μ. Ιωσηφίδου & Σ. Στασινού (Επιμ.), *Πρακτικά 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο Αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας στα Συνεργατικά Σχολικά Προγράμματα στην Πρωτοβάθμια & Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση* (σ.240-250). Εθνική Υπηρεσία Υποστήριξης eTwinning.

Μαρούγκας, Κ. (2022). Η τέχνη του αυτοσχεδιασμού: Το παράδειγμα του διηγήματος στο Ε. Κανταρτζή, Γ. Παπαδημητρίου (Επιμ.), *2ο Πανελλήνιο Συνέδριο. Το εκπαιδευτικό παιχνίδι στην τυπική και μη τυπική μάθηση [Ηλεκτρονικά Πρακτικά Συνεδρίου]* (σσ. 124-128). ΕΚΕΔΙΣΥ.

Μαρούγκας, Κ. (2023). Η προσέγγιση της μυθολογίας μέσω της δραματοποίησης. Στο Ε. Κανταρτζή, Α. Φουργκατσιώτης (Επιμ.), *8ο Πανελλήνιο Συνέδριο. Εκπαίδευση και Πολιτισμός στον 21ο αιώνα [Ηλεκτρονικά Πρακτικά Συνεδρίου]* (σσ. 186-193). ΕΚΕΔΙΣΥ.

Μαστροθανάσης, Κ., Κλαδάκη, Μ. (2023). *Η παιδαγωγική του θεάτρου για την περιβαλλοντική εκπαίδευση και την αειφόρο ανάπτυξη. Διάδραση.*

Mastrothanasis, K., Kladaki, M., & Andreou, A. (2023). A systematic review and meta-analysis of the Readers' Theatre impact on the development of reading skills. *International Journal of Educational Research Open*, 4, 100243.

Mastrothanasis, K., Zervoudakis, K., Kladaki, M., & Tsafarakis, S. (2023). A bio-inspired computational classifier system for the evaluation of children's theatrical anxiety at school. *Education and Information Technologies*, 28(9), 11027–11050. [Διαβάστε το εδώ.](#)

Μαστροθανάσης, Κ., Κλαδάκη, Μ. (Επιμ.). (2024). *Θεατροπαιδαγωγική επιστήμη και έρευνα*. Πεδίο.

Μαστροθανάσης, Κ., Κλαδάκη, Μ., & Συρόπουλος, Σ. (Επιμ.). (2024). *Θεατροπαιδαγωγικές προσεγγίσεις στη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής γραμματείας*. Δίσιγμα.

Mastrothanasis, K., Zervoudakis, K., Kladaki, M. (2024). An application of Computational Intelligence in group formation for digital drama education. *Iran Journal of Computer Science*. [Διαβάστε το εδώ.](#)

Πεφάνης Γ.Π. (2012). *Το θέατρο και τα σύμβολα. Διαδικασίες συμβόλησης του δραματικού λόγου*. Εκδόσεις Παπαζήση.

Πεφάνης Γ.Π. (2013). *Περιπέτειες της αναπαράστασης. Σκηνές της θεωρίας II*. Εκδόσεις Παπαζήση

Πίγκου-Ρεπούση, Μ. (2018). *Εκπαιδευτικό δράμα: από το θέατρο στην εκπαίδευση*. Καστανιώτης.

Πίγκου-Ρεπούση, Μ. (2021). Το κουκλοθέατρο στο Τμήμα Θεάτρου του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Στο Α. Παρούση, Α. Λενακάκης (Επιμ.), *Σύγχρονες τάσεις στο ελληνικό κουκλοθέατρο. Μια άτυπη μορφή εκπαίδευσης*; (σσ. 143-158). ΕΚΠΑ. [Διαβάστε το εδώ.](#)

Τζαμαργιάς, Τ., Καραντζούλη, Α. (2023). Ο δάσκαλος ενορχηστρωτής, εμπυχωτής και συντονιστής στην εφαρμογή του δράματος με τη χρήση ψηφιακών μέσων στην εκπαίδευση. Στο Μ. Κλαδάκη, Κ. Μαστροθανάσης (Επιμ.), *Αναδυόμενες τεχνολογίες και συγκλίνουσες πρακτικές στο εφαρμοσμένο θέατρο και το εκπαιδευτικό δράμα* (σσ. 102–115). Gutenberg.

Φανουράκη, Κ. (2009). Η μαιευτική μέθοδος του Σωκράτη και η εφαρμογή της θεατρικής τεχνικής της «άνοιγας» από το σύγχρονο εκπαιδευτικό. Στο Κωνσταντίνος Βουδούρης (Επιμ.), *Η ελληνική φιλοσοφία και τα προβλήματα της εποχής μας* (σσ. 296-302). Ιωνία.

Φανουράκη, Κ. (2015). «Το θέατρο/δράμα και η ψηφιακή τέχνη στην εκπαίδευση». Στο Σίμος Παπαδόπουλος (Επιμ.), *Θέατρο και θεατρικές τεχνικές στην αγωγή και στην εκπαίδευση* (σσ. 384-392).

Φανουράκη, Κ. (2016). *Το θέατρο στην εκπαίδευση με τη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών. Στοιχεία διδακτικής μεθοδολογίας*. Παπαζήσης.

Φανουράκη, Κ., Πεφάνης, Γ.Π. (Επιμ.). (2021). *Εφαρμοσμένο θέατρο: Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας και μάθησης μέσω παραστατικών τεχνών*. Παπαζήσης.

Φανουράκη, Κ., Παρούση, Α. (2021). Κουκλοθέατρο και θεατρική αγωγή στην εκπαίδευση. Στο Α. Παρούση, Α. Λενακάκης (Επιμ.), *Σύγχρονες τάσεις στο ελληνικό κουκλοθέατρο. Μια άτυπη μορφή εκπαίδευσης*; (σσ. 159-176). ΕΚΠΑ.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Ελληνόγλωσση

Αυδή, Α., & Χατζηγεωργίου, Μ. (2007). *Η τέχνη του δράματος στην εκπαίδευση: 48 προτάσεις για εργαστήρια θεατρικής αγωγής*. Μεταίχιμο.

Beauchamp, H. (1998). *Τα παιδιά και το δραματικό παιχνίδι: Εξοικείωση με το θέατρο* (Ε. Πανιτσκά, Μτφρ.). Τυπωθήτω.

Boal, A. (2013). *Θεατρικά παιχνίδια για ηθοποιούς και μη ηθοποιούς* (Μ. Παπαδήμα, Μτφρ.· Χ. Τσαλικίδου, Επιμ.). Σοφία.

Γαλάνη, Μ. (2011). *Δημιουργική μέθοδος θεατρικού παιχνιδιού*. Έλλην.

- Γκόβας, Ν. (2003). *Για ένα δημιουργικό νεανικό θέατρο: Ασκήσεις, παιχνίδια, τεχνικές*. Μεταίχμιο.
- Γραμματάς, Θ. (2023). *Ο Περσέας και η Ιδάλια στο θέατρο. Γνωριμία με το θέατρο*. Παπαζήσης.
- Γραμματάς, Θ. (Επιμ.). (2010). *Στη χώρα του Τοτώρα. Θέατρο για ανήλικους θεατές*. Πατάκη.
- Γραμματάς, Θ., & Τζαμαργιάς, Τ. (2011). *Πολιτιστικές εκδηλώσεις στο σχολείο: Πρωτοβάθμια – Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. Ατραπός.
- Κατσαρίδου, Μ. (2014). *Η θεατροπαιδαγωγική μέθοδος. Μια πρόταση για τη διδασκαλία της λογοτεχνίας σε διαπολιτισμική τάξη*. Σταμούλης.
- Κοντογιάννη, Α. (2008). *Μαύρη αγελάδα – άσπρη αγελάδα: Δραματική τέχνη στην εκπαίδευση και διαπολιτισμικότητα*. Τόπος.
- Κοντογιάννη, Α. (2012). *Η δραματική τέχνη στην εκπαίδευση*. Πεδίο.
- Κουρετζής, Λ. (2018). *Από το θεατρικό παιχνίδι στην οργανωμένη παράσταση και το θεατρικό παιχνίδι στην παράσταση θεάτρου για παιδιά*. Ταξιδευτής.
- Μουδατσάκης, Τ. (2005). *Το θέατρο ως πρακτική τέχνη στην εκπαίδευση: Από τον Stanislavsky, τον Brecht και τον Grotowski στο σκηνικό δοκίμιο*. Εξάντας.
- Παρούση, Α. (2012). *Κουκλοθέατρο στην εκπαίδευση. Εκπαίδευση στο κουκλοθέατρο*. Πλέθρον.
- Παπαδόπουλος, Σ. (2010). *Παιδαγωγική του θεάτρου*. Εκδ. συγγραφέα.
- Prensky, M. (2009). *Μάθηση βασισμένη στο ψηφιακό παιχνίδι*. Μεταίχμιο.
- Σωτηροπούλου-Ζορμπαλά, Μ., & Μουρίκη, Α. (2021). «Είχε μαμά ο Μιρό;». Από την αισθητική θεωρία στην αισθητική διδασκαλία. Πεδίο.
- Τσελφές, Β., & Παρούση, Α. (2015). *Θέατρο και επιστήμη στην εκπαίδευση [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]*. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. [Διαβάστε το εδώ](#).
- Τσιάρας, Α. (2020). *Θεωρία και πράξη της διδακτικής της δραματικής τέχνης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση*. Παπαζήση.
- Φραγκή, Μ. (2011). *Η σκηνική πράξη στο σχολείο*. Bardy.
- Woolland, B. (1999). *Η διδασκαλία του δράματος στο δημοτικό σχολείο*. Ελληνικά Γράμματα.

Ξενόγλωσση

- Anderson, M., & J. Dunn, J. (Eds.). (2013). *How drama activates learning: Contemporary research and practice*. Bloomsbury Academic.
- Baldwin, P. (2012). *With drama in mind: Real learning in imagined worlds*. Continuum International Publishing.
- Boal, A. (2008). *Theatre of the oppressed*. Pluto Press.

- Davis, S. (2016). *Learning that matters revitalising Heathcote's rolling role for the digital age*. Sense.
- Dixon, S. (2007). *Digital Performance. A history of new media in theater, dance, performance art, and installation*. The MIT Press.
- Dörger, D., & Nickel, H.-W. (2005). *Spiel- und Theaterpädagogik studieren*. Schibri.
- Dörger, D., & Nickel, H.-W. (2008). *Improvisationstheater - ein Überblick. Das Publikum als Autor*. Schibri.
- Fleming, M. (2017). *Starting drama teaching*. Routledge.
- Fleming, M. (2018). *The art of drama teaching*. Routledge.
- Gallagher, K., & Balt, C. (Eds.). (2024). *Global climate education and its discontents: Using drama to forge a new way*. Routledge.
- Goldstein, T. R. (2024). *Why Theatre education matters: Understanding its cognitive, social, and emotional benefits*. Teachers College Press.
- Heathcote, D. (1984). *Collected writings on education and drama*. Northwestern University Press.
- Hentschel, U. (2010). *Theaterspielen als ästhetische Bildung. Über einen Beitrag produktiven künstlerischen Gestaltens zur Selbstbildung*. Schibri.
- Höhn J. (2015). *Theaterpädagogik. Grundlagen, Zielgruppen, Übungen*. Henschel.
- Hornbrook, D. (1998). *Education and dramatic art* (2nd ed.). Routledge.
- Johnstone, K. (2018). *Impro: Improvisation and the theatre*. Bloomsbury Academic.
- Kitson, N., & Spiby, I. (1997). *Drama 7-11: Developing primary teaching skills*. Routledge.
- Koch, G., & Streisand, M. (Hrsg.). (2003). *Wörterbuch der Theaterpädagogik*. Schibri.
- Lallias, J.-C., Lassalle, J., & Loriol, J.-P. (2002). *Le théâtre et l'école*. Actes Sud-Papiers- ANRAT.
- Landier, J.-C., & Barret, G. (1991). *Expression dramatique, théâtre*. Hatier.
- Lismonde, P. (2002). *Les arts à l'école: le plan de Jack Lang et Catherine Tasca*. Gallimard Folio - SCEREN –CNDP.
- Melli, C. (2021). *Corpi in gioco: L'educazione alla teatralità per la prima infanzia*. ETS.
- Moreschi, C. (2019). *Teatro a scuola: Recitiamo con i classici della letteratura*. Erickson.
- Nadron, A. (2013). *Laboratorio teatro. Proposte per fare teatro nella scuola*. Dino Audino.
- Neelands, J. (2004). *Beginning drama 11-14* (2nd ed.). Routledge.

- Neelands, J., & Goode, T. (2015) *Structuring drama work. A handbook of available forms in theatre and drama* (3rd edition). Cambridge University Press.
- Nicholson, H. (2011). *Theatre, education and performance*. Bloomsbury.
- Nicholson, H. (2014). *Applied drama: The gift of theatre*. Bloomsbury.
- Nicholson, H. & Bond, E. (2017). *Theatre and education*. Bloomsbury.
- Nickel, H.-W. (1972). *Rollenspielbuch*. LAG für Spiel und Amateurtheater in Nordrhein-Westfalen.
- O'Neill, C. (1990). *Drama structures: A practical handbook for teachers*. Stanley Thornes.
- O'Toole, J. (1992). *The process of drama. Negotiating art and meaning*. Routledge.
- O'Toole, J. (2006). *Doing drama research: Stepping into enquiry in drama, theatre and education*. Drama Australia.
- Page, C. (2001). *Éduquer par le jeu dramatique: Pratique théâtrale et éducation*. ESF.
- Piscopo, G. (2021). *Il teatro a scuola*. Armando Editore.
- Poblete, M. (2025). *Student agency in devised theatre education. Creating collaborative theatre in virtual and in-person classrooms*. Routledge.
- Prentki, T. (2015). *Applied theatre: development*. Bloomsbury.
- Ritter, H.-M., & Henschel, U. (2003). *Entwicklungen und Perspektiven der Spiel- und Theaterpädagogik*. Schibri.
- Somers, J. (1994). *Drama in the curriculum*. Cassell.
- Streisand, M., Henschel, U., Poppe, A., & Ruping, B. (Hrsg.). (2005). *Generationen im Gespräch. Archäologie der Theaterpädagogik I*. Schibri.
- Wagner, B. J. (1990). *Dorothy Heathcote; Drama as a learning medium*. Stanley Thornes.
- Weintz, J. (2007). *Theaterpädagogik und Schauspielkunst. Ästhetische und psychosoziale Erfahrung durch Rollenarbeit*. Schibri.
- Winston, J., & Tandy, M. (2009). *Beginning drama 4-11* (3rd ed.). David Fulton.
- Woodson, S. E. (2015). *Theatre for youth third space: Performance, democracy, and community cultural development*. Intellect Books.

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟΥ ΟΔΗΓΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ «Θεατρική Αγωγή Α΄ Δημοτικού»

Δημιουργοί: Συγγραφική ομάδα «Νόνα η Χελώνα»

Ομάδα ανάπτυξης και σχεδιασμού: Συγγραφική ομάδα «Νόνα η Χελώνα»

Εικονογράφος: Νίκη Λεωνίδου

Επιμέλεια: Κλειώ Φανουράκη, Ίλια Λακίδου

Φιλολογική επιμέλεια: Σωτηρία Αποστολάκη

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ / ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ ΜΕΤΑΔΕΔΟΜΕΝΩΝ:

Επιμέλεια/Επικύρωση ΨΜΑ και Μεταδεδομένων:

Βασίλης Ζακόπουλος, Νικόλαος Κλάδης

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

13/07/2024

ΕΚΔΟΣΗ

1.9

ΔΙΑΘΕΣΗ

Εκδότης:

ΚΑΠΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ /Ν.Π.: Θεόδωρος Κουλεδάκης, 2024

Το παρόν αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ (ΜΙΣ) 6010165, του Προγράμματος «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή 2021-2027» που υλοποιείται από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

ΙΕΠ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2021-2027
European Regional Development Fund

Πρόγραμμα
Ανθρώπινο Δυναμικό και
Κοινωνική Συνοχή